

1. Michaelis / Joh. Georg / diff. de viro stante
inter Myrtos, Halle 1739.

2. Moller / Christoph Gottfr. / diff. de genuina
vorum xarakter et ypostasi notione,
Lippie 1738.

3. Mosheim / Joh. Laur. / diff. de Jesu Christo
vindice dogmatis de mortuorum ad
vitam reditu, Helmst. 1740.

4. Müller / Gottfr. Ern / diff. de papolatris.
Lippie 1726.

Müller / phil. / diff. de jure Dei in Homines,
Jena ~~1767~~ 1701.

diff. de regno Israelii restaurato,
do, Jena 1704.

crocodilus lachrimans, Jena 1733

diff. de Jesu Christo deandropo, Jena
1704

...ini / Cusp. Gottfr. / diff. de gloria
... mundi Jena 1661.

10. Musci / Joh. / diff. circa memoria Jesu Christi
ejusque crucifixi, Jene 1681.
11. ———— diff. an conjugium primaeva ejus
constitutione salva, inter plures quam
duos esse possit. Jene 1737.
12. X. / A. / Epistola de peccato in Spiritum S.
et descensu Christi ad inferos, Trobaci 1732.
13. Nayelij / Joh. Andr. Mich. / diff. de Lingua
adscita Hominum Orbis Babylonici. Altorfi
1740.
14. Neumann / Joh. Georgij / diff. de bona inten-
tione, plerorumque omnium seq. tatorum Hyllo.
Wittemb. 1706.
15. ———— diff. de palma ab Angelicis non
intervertenda, Wittemb. 1692.
16. ———— diff. de apodepsi fanaticorum,
Wittemb. 1706.
17. ———— diff. de Missionarijs pontificiorum
Wittemb. 1702.
18. ———— diff. de reunctione omnia docente
Wittemb. 1699.
19. ———— diff. de poenitentia solenni, Witt.
1706.
20. ———— Synopsis errorum fanaticorum
quos Tremuli modernis fovent, Wittemb. 1722.
21. ———— diff. de peccato sub spe venie
commisso Wittemb. 1702.
22. ———— diff. de Mensura peccatorum impleta
Wittemb. 1720.
23. ———— diff. de Parabico ante victoriani
1702.

24. Neunhertz f. Joh. Gottfr. / Observations
philologicae in Malach. II. v. 11-16.
Lipsiae 1727.
25. Nieder f. Joh. Val. Lud. / quaestiones
de aggelographia. Gissa 1738.
26. Niehenc K. f. G. Frid. / diff. exhibens
quaestiones nonnullas de articulo de
Magistratu politico, Rostochi 1706.
27. Nimpsch f. Joh. Christ. / diff. de Ammonitis
a Davide abryz crudelitate sub jugum
missis. Lipsiae 1731.
28. Obbarij f. Christoph. Lud. / diff. de tempera
mento Johannis Apost. Cholericis,
1738.
29. Olearij f. G. phil. / diff. de reverentia
doverfus Deum, se ipsum, et alios.
Lipsiae 1730.
30. Olearij f. Gottfr. / diff. de probatione
spirituum, Lipsiae 1711.

m. 8
2. D. B. V.
DISSERTATIO THEOLOGICA

DE
JESU CHRISTO
ΘΕΑΝΘΡΩΠΩ

SISTENS
DUAS IN CHRISTO NATURAS PERSONALITER
UNITAS, EARUMQUE PROPRIETATES

QVAM
IN ILLUSTRIS AD SALAM ACADEMIA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO JUVENTUTIS PRINCIPE
DOMINO

VVILHELMO HENRICO

DUCE SAXONIÆ, JULIACI, CLIVIÆ AC MONTIUM,
ANGARIÆ ET WESTPHALIÆ, &c. &c.

SUB PRÆSIDIO
SUMME REVERENDI

DN. PHILIPPI MÜLLERI,

DOCTORIS THEOLOGI,
DUCAL. SAXON. CONSILIARII ECCLESIASTICI, AD B. VIRG. MAGDEB.
PRÆPOSITI ET PRÆLATI, FACULT. THEOL. PROF. PUBL. p. t. DECANI,
ET ACADEMIÆ SENIORIS MAXIME VENERABILIS.

Domini Patroni ac Præceptoris sui filiali obsequii cultu semper prosequendi,

In Auditorio Theologico
publicæ disquisitioni submittet

JOHANNES GEORGIUS REINESIUS,

Magdeb. Saxo.

AUTOR ET RESPONDENS

Ad d. April. MDCCIV.

JENÆ, LITERIS WERTHERIANIS.

V I R O
PRÆ-NOBILISSIMO,CONSULTISSIMO,
PRUDENTISSIMO ATQUE EXCELLENTISSIMO,
DOMINO
SEBASTIANO
GERKENS,
CELEBERRIMO J. U. DOCTORI,
ET PER-ILLUSTRIS LIBERÆ IMPERIALIS
REIP. LUBECENSIS SENATORI
LONGE GRAVISIMO,
Mecœnati & Studiorum meorum Promo-
tori, supremo observantia Cultu
semper devenerando.

VIR EXCELLENTISSIME,

PATRONE

Multis nominibus Colende.

Inter alia sacra & augustissima
 DEI nomina, quæ Salvatori no-
 stro JESU CHRISTO, inexhau-
 stæ æternitatis Fonti, Eloquia
 DEI tribuunt, optimo jure etiam
 illud referri posse putamus, dum in Sancta Jo-
 hannis τῆ θεολόγῃ Apocalypsi se ipsum aliquo-
 ties vocat Α & Ω. Id quod ex primo statim
 ejus limine patet, dum *cap. 1. v. 8.* dicit: ἐγὼ
 εἰμι τὸ α, καὶ τὸ ω. Quod vero Christus &
 nemo alius verba hæc elocutus fuerit, adeoque
 ille solus per α & ω hoc loco intelligendus ve-
 niat, non est ut operosè probemus, cum omnes
 circumstantiæ textus hoc satis clarè evincant.
 Nam cum Johannes *vers. 12.* vocem loquen-
 tis audiret, statim se convertit, ut videret eum
 qui loqueretur, & ecce *vers. 13.* vidit similem
 Filio hominis, qui deinde *vers. 17.* eundem
 sensum, sed aliis verbis repetit, dicens: ἐγὼ εἰμι
 ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. Qua ratione vero il-
 lud α & ω de Filio DEI h. l. explicari debeat,
 ipse non obscurè innuit, dum *cap. 1 vers. 8.*
 ἐξηγητικῶς subjicit: ἀρχὴ καὶ τέλος, & *vers. 11.*
 ὁ πρῶτος

);(2

ὁ πρῶτος

ὁ πρῶτος καὶ ἔχαστος, quæ deinde *cap. ult.*
v. 13. conjungit, dicens: ἐγὼ εἰμι τὸ α, καὶ τὸ
ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ἔχαστος: ego
sum α & ω, primus & novissimus, principium
& finis, ut ita h. l. per α initium, per ω autem
finis ex mente Salvatoris nostri indigetetur. Si
vero ad ipsum dicendi genus respiciamus, de-
sumptum illud est ex Alphabeto Græco, quem-
admodum enim in illo α primum, ω verò ul-
timum locum occupat; ita per metaphoram
α pro principio, ω verò pro fine sumitur. Egre-
gia sane appellatio & æterno Filio DEI digna,
ipse enim verè est ille primus & novissimus,
præter quem non est DEUS *Es. 44. v. 6.* qui
omnium rerum principio anterior & omni fine
posterior, ipse est verè principium & finis, pro-
ra & puppis æternæ nostræ salutis, non enim
est in alio quoquam salus, nec aliud nomen
sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat
nos salvos fieri, nisi in nomine Jesu *Act. 4.*
v. 12. Ipse est omnia in omnibus, a quo omnia
bona fluunt, & ad quem omnia reverti de-
bent. Hinc veteres omnem suam scientiam
unicè in Christum Servatorem suum defixam
putabant, eamque omnibus diligenter com-
mendabant his verbis: Si Christum nescis ni-
hil est si cœtera discis; si Christum discis satis
est

est si coetera nescis. Præeuntem hic habuerunt Paulum vas illud DEI electum, qui Corinthiis suis testatur, se unicam hanc scientiam iudicasse, nosse Christum, & hunc quidem crucifixum. *1. Cor. 2. v. 2.* Et his rectius consideratis, dum specimina quædam academica publico Eruditorum examini submittere animus est, de JESU Salvatore meo Optimo & unico scribendi initium auspicari, constitui. Quod verò, Vir Excellentissime, Patrone nunquam fatis devenerande, hanc de Sanctissima ejus Persona, Excellentissimo Tuo Nomini præ aliis maximè consecratam esse voluerim, non una ratione adductus sum. Ut alias nunc non commemorem, suaserunt id imprimis non solum egregia Tua in Rempubl. & Literariam merita, verum etiam singularia Tua in me collata beneficia, quorum tantus est numerus, ut ea effari & deprædicare me nunquam satis posse lubentissimè fatear. Supervacaneum nunc esse duco reliquarum virtutum Tuarum hic contexere catalogum, cum earum testes & prædicatores non tantum Lubeca, sed & Dania sistat quamplurimos, fatisque facundos. Quanta dexteritate, prudentia & Nomini Tui gloria ad Sacratissimam Potentissimi Regis Danici Majestatem vice plus simplici

);(3

Legat.

Legati munus obieris, testatæ olim sunt No-
vellæ publicæ, & adhuc testantur commercia
illa literaria, quæ inter Summos Regni Danici
Proceres, Tuamque Excellentiam intercedunt.
Quid dicam de summis Tuis & nunquam satis
deprædicandis in rem literariam meritis? ea sa-
ne tot & tanta sunt, ut etiam quamplurimæ in-
tra & extra Germaniam Ecclesiæ & Academiæ
Orthodoxæ, hoc ipso nomine se Tibi maximo-
pere obstructas profiteantur, hincque calidissi-
mas pro incolumitate Tua ad DEUM fundant
preces. Quem enim eruditorum latet, quanto
cum Ecclesiæ emolumento Schabbeliana illa
beneficia literaria undiquaque celebratissima
à Tua Excellentia hucusque sint dispensata, cum
tot Summi Theologi de Ecclesia Jesu Christi
jam tum præclare meriti & indies merentes, hoc
ipso beneficio à Te olim enutriti, testes sint
omni exceptione majores? Sed fusius hæc
diducere instituti mei ratio non admittit, im-
primis cum notiora hæc sint omnia, quàm ut
mea narratione indigeant, Tuorumque merito-
rum tot præclara jam existent monumenta, quæ
nulla unquam delebit vetustas aut obscura-
bit oblivio. Deprædicanda potius nunc fo-
rent singularia, & penè innumera Tua quæ in
me existant beneficia, utpote quæ potissimum
cal-

calcar mihi addiderunt, ut hanc exiguum ingenii foetum sub Excellentissimo Tuo Nomine in publicum Eruditorum conspectum producerem. Ast verò, cum ob laudis præconium nunquam benefacere soleas, memor dicti illius Salvatoris nostri; quod in erogandis elemosynis sinistra manus nunquam scire debeat quid faciat dextra, sacro igitur silentio ea venerari malo, quam publica deprædicatione in detestandæ adulationis suspicionem incurrere. Licebit tamen de innumeris aliis id unicum saltem singularis Munificentiaæ Tuæ hic adducere argumentum, quod ante aliquot annos, novas effectus Tui tesseras in me prolaturus, Alumnorum Schabbelianorum censui benignè me annumeraveris, & ad continuanda studia mea academica sumptus necessarios hucusque largissime subministraveris. Quem benevolum erga me affectum sicut gratissima semper venerabor memoria, ita specimen hoc academicum, tanquam publicum beneficiorum præconem, & officiosissimi animi mei testem, ea qua par est, humillima devotione Excellentiaæ Tuæ offero & addico, submissè rogans: ut Excellentia Tua pro singulari sua humanitate serena fronte illud suscipere, suumque erga me favorem factum tectum

con-

conservare non dedignetur. Hoc si obtinero,
plura alia sub Tuo auspicio brevi subsequenter.
Numenque Supremum assiduis votis compre-
cabor, ut Excellentiam Tuam cum suavissima
Conjuge, & Sobole utriusque sexus, ab omni-
bus, quocunque etiam nomine veniant, cala-
mitatibus, immunem præstet, vitam diutissi-
mè conservet, Nominis gloriam augeat,
omnes conatus prosperet, aliaque pro innume-
ris in me collatis beneficiis hic inter homines
præmia, & infinitis partibus majora tibi ali-
quando in cælo constituat. De cætero ulte-
riori Tuo favori me, meaque studia etiam at-
que etiam commendo, qui permaneo

EXCELLENTIÆ TUÆ

Jenæ d. April.
1704.

humillimus & devotissimus cliens

JOHANNES GEORGIUS REINESIUS
Magdeb. Saxo.

CAP.

CAP. I.

Nomina Salvatoris excutiens.

§. I.

Inscripsimus hanc dissertationem de Jesu Christo *Ἰησοῦς Χριστός*. Ubi ante omnia hæc nomina veniunt excutienda, & quidem considerabimus (1) genuinam eorum Philologicam derivationem, (2) peculiarem impositionem.

§. II.

Nomen Jesu igitur (1) quod genuinam derivationem concernit, deducunt quidam (inter quos annotante *Glasfio* Philol. S. etiam *Basilius M.*) à græco verbo *ἰδομαι* sano, ut ita juxta horum sententiam *Ἰησός* idem sit ac *Jason*, cujus gentiles fabulæ ob vellus aureum operosè meminerunt; sic *ἰατρός* Medicus, uti etiam *Eusebius* illud explicat, sed minus rectè, cum analogia huic derivationi contrarietur. *Notandum tamen, quod veteres in derivandis vocibus peregrinis quandoque ingeniosè ludere, & quamvis vera vocum etyma probe norint, alias tamen,*

A

origi-

origines saepe comminisci soleant. videatur Joachimus Hildebrandus, in Antiquitatibus Biblicis. p. 28.

§. III.

Alii putant nomen hoc deductum esse ab essentiali DEI nomine יהוה cui inserta fuerit litera Ψ , ut per hanc literam factum sit effabile, cum antehac ineffabile fuerit. ut statuit post veteres *Andreas Osiander*, in Harmonia Evang. Sed ut alias rationes, quas magno numero *B. Gerbardus* Exeg. Loc. IV. c. 1. §. 3. p. 115. & seq. Galatim. in Arcanis l. 3. c. 20. & *B. Bechmannus*, Præceptor olim meus post fata colendus in Annotationibus in Hutter. p. 94. adducunt, nunc taceamus, obstat ratio, quæ ab Angelo *Matth. I. v. 21.* assignatur, ubi significat Christum nomen hoc haberet à salvando. Ast vero, si Jesus ex nomine יהוה, nomen non habet à salvando, sed existendo, quia יהוה est à יהיה existit. Putamus autem illud olim dictum fuisse ineffabile, non quod non possit, aut debeat effari, sed quia Sacrosanctum est, & ideo vel in rebus prophanis non debeat assumi, vel quod apud Judæos alicui Imponere nefas fuerit. Ita nec à Ψ notâ sub vel existentia devenit. *Gerbard. d. l. §. d. n. 4.*

§. IV.

Communissima & verissima ratio est, quod sit origine hebraicum, & quidem à radice inusitata Ψ quæ in Hiphil habet Ψ servavit, salvavit, ubi litera Ψ græcè redditur per jota vocalem, quia Græci non habent jota consonantem. Et ita *Ἰησῦς* vi vocis notat Salvatorem, id quod clarè innuit Angelus *Matth. I. v. 21.* dicens: vocabis nomen ejus Jesum, quia salvum faciet populum suum à peccatis. *Galat. d. c. 20.* inde *Gerb. c. l.*

§. V.

Sed attendamus (2) peculiarem impositionem, circa quam sequentes circumstantiæ veniunt observandæ, nempe (α) à quo Mediatori nostro hoc nomen impositum? principaliter à DEO Patre, qui illum fecit in salutem omnium populorum. *Ef. 49. v. 6.* ministerialiter verò ab Angelo, qui hoc nomen solenni modo promulgavit. *Matth. I. v. 21. & Luc. I. v. 31.* (β) observandum quando Salvatore hoc nomen impositum, non demum in circumcissione, sed antequam conciperetur in utero matris *Luc. II. v. 21.* (γ) attendendum ad hujus impositionis rationem, quam refert Angelus *Matth. I. v. 21.* inquiens: *αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτῆ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν.* Quod ipse Salvator confirmat, *Zach. VIII. v. 7.* dicit: Ecce ego salvo populum meum de terra orientis, & de terra occasus solis. Est enim ille verus Salvator, extra quem nulla Salus speranda est. *Act. IV. v. 12.*

§. VI.

Nec obstat quod nomen Jesu etiam aliis impositum fuerit, videlicet Josuæ, Filio Nun, Syracidi, & aliis, nec enim coincidit Josuæ appellatio cum Jesu, uti *Gerhard. d. l. §. 8. n. 2.* observat, contra Jesuiticam notam JHS. & magnum inter horum & Salvatoris nostri denominationem discrimen intercedit; (1) quidem quoad impositionem; Christo enim competit eminenter, & plenariè; ipsique, ut supra dictum, hoc nomen impositum est ab Angelo, his verò ab hominibus; (2) quoad significationem, illi fuerunt tantum typi, ac Josuæ terrenæ fortunæ organum, Filius autem DEI est verus Salvator ab omni reatu & periculo statûs, adeò (3) κατ' ἐξοχήν Salvator noster est, qui solus salvat. *Act. IV. v. 12.*

Secundum nomen quod h. l. considerandum venit, est Christus, quod origine græcum, & descendit non à *χριστου*, quod utor significat, sic enim non *χριστός* sed *χρηστος* per η diceretur, cujus literæ errore Gentiles ducti ipsum Chrestum, fideles dixere Chrestianos, ceu *Justinus Martyr. apol. 1. pro Christ. p. 2.* probè applicat. Licet *Tacit. Annal. l. 15. c. 44.* nomen Christi usurpet, prævus censor exitiabilem superstitionem imputans. Sed ἀπὸ τῆς χρίω quod ungo, inungo significat. Cui vocabulo in V. T. respondet *חִישָׁה*, quod est à radice *חָשַׁה* unxit oleo. Conf. *Gerb. d. l. n. 13.*

§. VIII.

Hujus denominationis rationem habemus typicam & propriam *Pf. XLV. v. 8.* ubi ad secundam Personam Divinitatis dicitur; unxit te DEUS (Pater) o DEUS (fili) oleo lætitiæ (Spiritu S.) præ Consortibus tuis. Si Scripturam S. evolvimus, tria deprehendimus hominum genera, quæ oleo inungi solebant, nempe Reges *I. Sam. X. v. 1. I. Reg. I. v. 39.* Prophetæ *I. Reg. 19. v. 16.* & Sacerdotes *Exod. XXIX. v. 7. 8.* Ita & benedictus DEI Filius unctus est in Regem nostrum spiritualem & æternum, ut Ecclesiam suam sanguine suo redimendam, jamque redemptam contra varios Satanæ impetus defenderet. Unctus etiam est in Prophetam, qui nobis cœlestis sui Patris voluntatem de salute totius generis humani revelaret juxta *Job. I. v. 18.* unctus denique est in Sacerdotem nostrum, ut se pro totius mundi peccatis in ara crucis, tanquam victima & agnus immaculatus cœlesti suo Patri offerret, & nos ipsi reconciliaret. Cæterum inter unctionem Christi, & Regum, Sacerdotum & Prophetarum V. T. magnum interce-

§ (5) §

tercedit discrimen autore, organo, fine, effectu, ut *Athanas. Orat. 2.* contra *Arian. p. 171.* monet, de quo consuli potest. *Gerhard. d. l. §. 14.* post *Galatin. d. l.*

§. IX.

Competit autem Christo hoc nomen secundum utramque naturam, vel quod idem, est concretum personæ, non naturæ. Licet enim unctio, ut omnes Orthodoxi Theologi statuunt, Christo secundum Humanam naturam tantum competat, nihilominus tamen nomen ipsum totam personam ex duabus naturis constantem denotat, juxta Athanasium *Dial. 5,* de Trinitate, ubi ait: *Χριστός ἐν πρόσωπον ἐστὶ συντεθέν ἐκ Θεῶ καὶ ἀνθρώποτης* h. e. Christus est una persona constans ex DEO & humana natura, & *Orat. 5.* contra Arianos: *Χριστός τὸ συναμφοτέρον νοείται,* Christus id esse intelligitur quod ex utroque constat, nempe Deitate & humanitate. Sic ipsum necdum incarnatum prædicari, Personæ identitas, destinatio DEI, præfagia, figuræ, efficacia, terminus, probant, ut tempus eventu tali insigne. Conf. *Gerhard. §. 16. 17.*

§. X.

Tertium vocabulum est *θεάνθρωπος*. De quo notandum (α) quod sit ἀγραφον in sacris enim literis expressè non habetur, sed *Ecclesiasticum*, à sanctis Patribus, quando in certamina cum hæreticis *Χριστομάχοις* descenderunt, est inventum & usurpatum. (β) notandum, quod sit concretum personæ, seu vocabulum, totam personam ex utraque natura constantem denotans, quod ipsum facile ex ipsa voce patet; & cum primis eo non tantum exprimitur arctissima duarum in Christo naturarum unio; sed simul etiam ostenditur, unionem illam factam esse, absque omni confusione, quod idem ille, qui sit verus

Deus per æternam scilicet à Patre generationem, ille ipse, etiam sit verus *ὁ ὄντων* per assumptam in utero Mariæ Virginis humanam naturam, ita tamen, ut una natura ab altera maneat vere & realiter distincta. uti Symbol. Athan. *DEUS ex substantia Patris ante secula genitus, & homo ex substantiâ matris in seculo natus*, utrinque perfectus prædicatur. Conf. B. *Job. Ernest. Gerhard.* Diss. de his quæ in S. Script. sunt & non dicuntur, post parentem *d. l. c. 4. §. 37.*

§. XI.

Huic vocabulo in V. T. *Esa. c. VII, 14.* æquipollet vox *עִמָּנוּאֵל* quæ origine est hæbraica, & composita ex præpositione *עִם* cum, pronomine *אֵנּוּ* nos, & nomine *אֵל* DEUS. Qua voce pari modo exprimitur utraque Christi natura divina & humana. Divina habetur in vocabulo *אֵל* quod propriè fortem denotat, & postmodum *נֹאֵר עֶזְרָאֵל* ad DEUM, qui solus est fortis, applicatur. Humana verò natura indicatur cum dicitur esse nobiscum. DEUS autem nobiscum h. l. idem est, ac si dicerem, DEUS in carne nostra habitans. Quod observandum, contrà Judæos, qui evincere volunt, Jesum nostrum non esse verum & promissum mundi Messiam, quia Messias vocari debuerit Immanuel *Es. VII. v. 14.* Sed ut Judæis Judæi os oppilant, de Ezechiâ, ap. *Galatin. L. III. c. 18.* & *Arias Montanus* insigni opere, jam rarefcente indignè, exequitur, Conf. *Gerhard. §. 26. n. 4. add. Calov. b.* contrà *Grot.* multa alia nomina Salvatori nostro in Scriptura V. T. attribuuntur, quæ illi competunt quoad rem. Solum verò nomen Jesu illi competit quoad peculiarem prærogativam. Et notandus hic Theologorum ille canon: In Scriptura nonnunquam Rei imponitur nomen, non quod illud habitura sit quoad vocem, sed quoad rem
tali

talī voce significatam. Conf. *Quensted. Syst. Theol. P. III.*
c. 3. m. 3. lb. 18.

C A P. II.

DE

Divina Christi Natura.

§. I.

Duas in Christo esse naturas, divinam & humanam perspicuè docet Symbolum Nicenum quando dicit: *Jesum Christum esse Filium DEI unigenitum, ex Patre natum ante omnia Secula: DEUM de DEO, lumen de lumine, DEUM verum de DEO verò: genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram Salutem, descenderit de caelis, & incarnatus sit de Spiritu Sancto ex Maria Virgine: & homo factus sit.* Quæ seorsim ex Scriptura Sacra nunc erunt probanda. Et quidem quod divinam ejus naturam concernit, probatur ea (1) ab æterna à Patre generatione, & quidem è *Pf. II. v. 7.* ubi DEUS Pater dicit ad DEUM Filium: Tu es Filius meus, hodiè genui te, scilicet non generatione physica & metaphysica, secundum quàm generantur corpora, neque generatione metaphorica, quæ fit per adoptionem, sicuti pii passim in Scriptura S. Filii DEI dicuntur, sed generatione æterna & nobis imperscrutabili. Hinc dicit *Hilarius l. 3. de Trinit. verus & proprius est Filius Origine, non adoptione, veritate non nuncupatione, nativitate, non creatione.* Patet id ipsum è *Prov. IIX. v. 24.* ubi dicit divina Sapientia (Filius DEI) nondum erant abyssus & ego jam genita eram.

eram &c. & ex *cap. V. v. 2. Micha*, ubi dicitur: egressus ejus à diebus aternitatis. Quibus verbis aeterna ejus nativitas à Patre insinuat, vocabulum enim egredi significationem nonnunquam habet rē nasci, ut patet *Gen. XV. v. 4. & XVII. v. 6. Jud. IIX v. 30. II. Sam. VII. v. 12.* Et inde est, quod in N.T. vocatur Filius DEI proprius *Rom. IIX. v. 32. unigenitus DEI Filius Job. I. v. 18. cap. 3. v. 16.* item Filius DEI dilectus. *Matth. III. v. 17.* hinc ita argumentamur:

Quicumque est genitus ex substantia DEI Patris, ille habet eandem numero essentiam divinam, adeòque verus & aeternus DEUS est

Atqui Filius DEI est genitus ex substantia DEI Patris.

Ergo Filius DEI habet eandem numero essentiam divinam, ac verus & aeternus DEUS est.

Major propositio quodammodo ex Lumine naturæ Patet, ubi docemur: gignentem & genitum esse ejusdem essentia sc. ejusdem specie essentia, quod autem illum, qui genitus est ex substantia DEI Patris, oporteat habere eandem numero essentiam, probatur inde: quia essentia divina non nisi una est, adeoque multiplicari non potest. Minor autem ex locis citatis clara est.

§. II.

Hæc Generatio autem Filii DEI, à generatione humana & communi multis modis differt, & quidem (α) prioritate, nam aliàs parentes priores sunt liberis: In hac divina autem generatione Pater & Filius simul sunt *Proverb. VIII. v. 22.* (β) mutabilitate. In divinis non est mutabilitas *Jac. I. v. 17. & Sap. VII. v. 25. 26.* (γ) Substantia numero diversitate: In divinis vero Patris & Filius unam

unam numero essentiam habent. (δ) Separabilitate in divinis Pater & Filius unum sunt. *Job. X. v. 30.* (ε) Majoritate & minoritate, in divinis verò Patris & Filii æqualis Gloria, & coæterna Majestas. vide *Bottf. Moral. Gedanens. p. 397. §. 2.*

§. III.

Cæterum cum hoc Mysterium Generationis sit ὑπὲρ νοῦν, ὑπὲρ λόγον, καὶ ὑπὲρ κατάληψιν, non est curiosè scrupulandum, nec ratione humana metiendum; humana enim sapientia in se confidens impingendo citius potest sibi cornua atterere, quam innitendo Petram hanc abellere. *Anselm. de Incarnat. verbi c. 2.*

§. IV.

Probatur Divinitas Christi (II) è nominibus soli DEO competentibus, quæ ipsi attribuuntur. Vocatur enim (α) absolute & simpliciter יהוה *Jerem. XXIII. v. 6.* ubi dicitur יהוה צרקתו Dominus justitia nostra. confertur locus hic Jeremiæ cum *I. Cor. I. v. 30.* id quod etiam ex collatione aliorum locorum V. & N. T. patet, ubi illa, quæ in V. T. diserte de summo DEO dicta sunt, in N. T. de Christo DEI Filio explicantur. e. g. *Ef. VI. 1.* collat. cum *Job. XII. v. 41. Ef. XL. v. 3.* collat. cum *Matth. III. v. 2. 3. Num. XXI. 5. 6.* coll. cum *I. Cor. X. v. 9.* plura loca suppeditat. *B. Gerhard. d.l. §. 45.* & contrà *Photinianos* vindicat. §. 46. *Conf. Scherzer. Disp. III. Th. 2. Disp. 12.* Jam autem nomen Jehovah uni, soli, vero, DEO proprium, quo ab essentia sua simplicissima, infinita & æterna denominatur. Necunquam hoc nomen in Scriptura S. in casu recto positum invenitur, ubi non verum DEUM denotet. Hinc DEUS illud sibi soli vindicat. *Exod. III. v. 15. Ef. XLII. v. 8.* & Scriptura DEO
B illud

illud tanquam proprium tribuit. *Exod. XV. v. 3. & Ef. XLVIII. v. 2.* quandoque etiam voculam exclusivam addit. *Pf. 83. v. 19.* vocatur (β) in N. T. expressè θεός *Joh. I. v. 1.* absque articulo præposito. item θεός εὐλογητός εἰς τὴν αἰῶνα *Rom. IX. v. 5.* ἀληθινός θεός *I. Joh. V. v. 20.* Et cum articulo *Joh. XX. v. 28.* ubi Thomas ad Christum dicit: ὁ θεός μὲν (γ) vocatur רַבִּי *Pf. 33. v. 6.* vel λόγος *Joh. I. v. 1.* ubi non intelligitur λόγος προφορικὸς seu verbum enunciativum, sed λόγος ἐσιώδης verbum substantiale. Ex his vocabulis rectè infertur Christi divinitas. Vocabulum enim רַבִּי, & apud Johannem λόγος, idem est quod יהוה & θεός. sicut etiam ipse Johannes se explicat citato capite, quando dicit: καὶ θεός ἦν ὁ λόγος. Judæi adeo erant superstitiosi circa vocabulum יהוה, ut illud crebro usu profanari putarent. Hinc quoties nomen hoc in quotidiano sermone occurrebat, pro eo usurpabant vocabulum ארני, vel etiam vocabulum Chaldaicum מִימַר quod verbum significat, & hoc ipsis idem erat quod יהוה, & hac occasione Johannes, divinitatem Christi asserturus, illum vocat λόγον h. e. juxta Judæos, Jehovam. Conf. *Calov. ib.*

§. V.

Probatur Divinitas Christi (III) ex attributis divinis essentialibus, quibus insignitur, est enim (1) æternus *Mich. V. 2. Proverb. IIX. v. 22. Joh. I. v. 1. cap. 6. v. 58. Ebr. VII. v. 3. Col. I. v. 15.* unde & Pater æternitatis dicitur *Ef. IX. v. 6.* (2) omniscius, in illo enim sunt absconditi omnes thesauri sapientiæ & scientiæ *Col. II. v. 3.* hinc Petrus dicit: Domine tu omnia nosti. *Joh. XXI. v. 17.* videt cogitationes hominum *Matth. IX. v. 4.* scrutatur
renes

renes & corda *Apoc. II. v. 23.* Judicabit aliquando occulta hominum *Rom. II. v. 16.* & patefaciet consilia cordium, *I. Cor. IV. v. 5.* (3) omnipotens, quam omnipotentiam suam per varia divina opera demonstravit. Hinc etiam vocatur *Ez. IX. v. 6.* יְבוּרָהּ אֱלֹהִים DEUS fortis. (4) immutabilis *Pf. 102. v. 28.* ubi David dicit: tu ipse es, & anni tui non consumentur. quæ verba Autor Epistolæ ad Hebræos ad Christum accommodat *cap. I. v. 12.* In summa: est cum Patre unum *Job. X. v. 30.* & omnia attributa, quæ Patri competunt, competunt & illi, omnia enim quæ habet Pater, illius sunt *Job. XVI. v. 15.* quæ, & alia attributa, Christum verum DEUM esse evincunt.

§. VI.

Contra hæc attributa Adversarii Ariani varia solent excipere, imprimis contra æternitatem DEI, tanquam potissimum DEI attributum, quam ex *Prov. VIII. v. 22.* *Job. I. v. 1.* & aliis locis Scripturæ stabilivimus, multa in medium proferunt. Contra primum locum *Proverb. VIII. v. 22.* excipiunt (1) apud LXX. Vulgo sic dictos Interpretes legi, in principio viarum suarum ἐκείσε creavit me Dominus, jam autem contradictionem involvere creatum, & tamen ab æterno esse. Resp. quanquam multi hic sese misere torqueant, ut LXX Interpp. excusent, nos tamen illos mittimus & accommodam responsionem, quam nobis B. Patruus noster. Dn. L. Reimesius, in Praelectionibus Theologicis in Instit. Catechet. Dieterici suppeditat, damus, scilicet non esse estimanda Scripturæ s. loca ex personibus quantivis etiam pretii sint, sed ex textu authentico, eum autem legere Jehovah יְהוָה possedit me, sc. per generationem æternam. Nam sic non solum Eva, cum pareret primum filium Cainum, explicat, *Gen. IV. v. 1.* sed &

ipsa divina Sapiencia, quæ verborum suorum optima interpres, *vers.* enim 24. dicit: nondum erant abysli & formata, seu genita eram. Et videntur LXX. Interpretres falsa hypothefi fuisse inducti, ac si Salomoni sermo sit de Sapiencia non divina hypostatica, sed de sapientia in genere & creata. Sed nihil causæ est, cur relicto fonte rivus bibamus. Sed regerunt. (2) Adversarii, quanquam legamus: Dominus possedit me, inde tamen nihil amplius è dicto loco sequi, *quam quod Christus ante omnes Creaturas exsiterit*, quod & ipsi non negant, non verò exinde evinci posse, quod Christus fuerit ab æterno, cum exprimatur tempus, quod ante omnes creaturas fuerit, cum & ipse sit Creatura omnium creaturarum prima, uti vocatur à Paulo *Col. I. v. 15.* Resp. Si Sacram Scripturam evolvimus, nullibi reperimus aliquod medium, quod inter æternitatem & creationem intercedat. Sed, si quæris, quid fuerit ante mundi constitutionem? Resp. nil nisi DEUS, qui est æternus, si igitur, ut fatentur Ariani, Christus fuit ante mundi constitutionem, necessariò exinde, concluditur, eum esse ab æterno, cum nullum inter æternitatem & mundi creationem detur tertium. Aut igitur Ariani Christum ab æterno esse concedant, aut eum in creatione mundi demum cœpisse dicant, aut tempus quoddam intermedium inter æternitatem & creationem exprimant, quod ultimum tamen ad calendæ græcas demum facient. Executus est plenè *B. Geier.* ad h. l. ut *Galatin. l. 3. c. 3.* Judaicam detorsionem arguit. & vindicat *Scherzer. d. 15. p. 137. seq.* & crucem è LXX. Dd. fixam levat *Calov. ib.* cui præverat *Gerhard. d. l. §. 128.* Quod verò locum *Colof. I. v. 15.* ubi Christus ab Apostolo *πρωτότοκος πάσης κτίσεως* vocatur, attinet? ille non parat adver-

adversariorum causæ patrociniū. Sciendum enim est, quod Primogenitus omnium creaturarum idem sit ac primogenitus ante omnes creaturas, qualis præter DEUM nemo est, qui omnia creavit, & à quo creaturæ in esse suo dependent. Notata digna sunt *Ambrosii* verba *Orat. 3. contra Arianos: si omnino omnis creature primogenitus, diversum ergo quiddam à rebus creatis fuerit.* *B. Balduinus* probe notandum dicit in suo Commentario in h. l. quod *Christus non vocetur πρωτοκτιστής primocreatus, sed πρωτότοκος primogenitus, quia hoc ipso Apostolo ostendat Christum non esse è numero creatorum, sed Genitorum, quia est unigenitus à Patre Joh. I. v. 14. quod de nulla creatura dici potest, cum DEUS ex se ipso similem sibi gignat.* Benè *Flacius Cl. h. v. præminentiam & principatum in creaturas omnes, è parallelis, agnoscit, post Galatin. l. 1. c. 5. ut Gen. 49, 3. cui Ravanell. accedit. ac Episcopus Inst. l. 4. S. 2. c. 33. f. 336. b. probè observat, loca ista omnia longè quid excellentius continere, quàm quod J. C. qua homini ex virgine nato, vel in cœlum exaltato, competere possit, & Patris operi plastico concordare ipsius operam, per quem sint omnia. Conf. ipsum, licet hic abnuat *B. Calov.**

§. VII.

Contra locum *Joh. I. v. 1. quem similiter pro adstruenda Christi aternitate adduximus, Neo-Ariani seu Photiniani excipiunt, (α) per Verbum non intelligi Filium DEI, seu verbum ὑποστατικόν, sed saltem προφορικόν, quo DEUS omnia creavit vers. 3. & hoc verbum fuisse: fiat Gen. I. v. 3. Resp. Johannes hic nequaquam loquitur de verbo προφορικῶ, seu enunciativo, sed de tali verbo (1) quod sit DEUS ipse, Θεὸς ἦν ὁ λόγος (2) quod caro fa-*

tum sit, cujus Gloria fuit veluti Gloria unigeniti à Patre
 h. e. Majestas & potentia ejus testabantur eum revera
 esse unigenitum & coessentialem sempiterni DEI Filium.
 Verbum igitur hic non *προφορικόν*, sed *ὑποστατικόν* in-
 telligi debere quis est qui non intelligat? (β) ab hoc de-
 pulsi præsidio alium scrupulum quærunt in voce *θεός*, &
 dicunt: illud h. l. non esse nomen naturæ, sed officii, quo
 sensu non tantum Christo, sed & aliis Creaturis tribui
 possit. Resp. Negamus, hac enim ratione nulla in N. T.
 dabitur vox, quæ naturam & essentiam DEI exprimat,
 quia præter vocabulum *κυρίως* nulla alia vox, ubi de DEO
 agitur, in N. T. adhibetur. Sed regerit Socinus: vocabu-
 lum DEI interdum quidem esse nomen naturæ, si nempe
 ponatur cum præfixo articulo *ὁ*. Quoties vero ille arti-
 culus non sit additus, ut in hoc loco Johannis, tunc esse
 nomen officii, & non denotare verum DEUM. Resp. Hæc
 observatio non est perpetuæ veritatis, cum multa in
 Scriptura habeantur exempla, è quibus contrarium evinci
 potest, quod sc. *θεός* cum articulo non ubique verum
 DEUM denotet. e. g. *II. Cor. IV. v. 4.* ubi Diabolus vo-
 catur *ὁ θεός τῆ ἀϊωνίου*. Confer etiam *Philipp. III. v. 19.*
 Deinde etiam in Scriptura habentur loca, in quibus Par-
 ticula *θεός* absque articulo, verum DEUM denotat; vide
Matth. IV. v. 4. ubi homo dicitur vivere verbo, quod egre-
 ditur *διὰ στόματ* *θεῶν*. & *Job. I. v. 18.* dicitur: *θεὸν ἐδάκρυον*
ἐώρακεν. Quis autem negaret ibi de vero DEO sermonem
 esse. Imo nec desunt loca, ubi Christus dicitur *θεός* cum
 articulo, vide *Job. XX. v. 28.* ubi Thomas ad Christum
 dicit *ὁ κύριός μου, καὶ ὁ θεός μου*. Addunt denique nonnulli
 rationem Grammaticam, cur Johannes articulum *ὁ* omi-
 serit, nempe ad prædicati designationem, ut demonstrat
 nomen

§ (15) §

nomen *Dei* esse prædicatum, cui articulus usitate addi non solet.

§. VIII.

Christum verum DEUM esse probatur (IV.) ex operibus merè divinis, qualia sunt (1) Creatio *Ps. XXXIII. v. 6. & Job. I. v. 3. Hebr. I. v. 10.* (2) rerum creaturarum conservatio *Ebr. I. v. 3. Job. V. v. 17.* (3) generis humani redemptio *Es. LXIII. v. 3. Rom. V. v. 6. 8. 11.* (4) miraculorum effectio & mortuorum resuscitatio *Job. XIV. v. 11. Job. XI. v. 43. Matth. IX. v. 25. & hæc miracula propria virtute edidit, quia Apostolis suis potestatem dedit ægrotos sanandi Matth. X. v. 8. dæmones ejiciendi, mortuos resuscitandi Luc. IX. v. 1. (5) Missio Spiritus S. Job. XVI. v. 7. & Cap. XX. v. 22. (6) Peccatorum remissio Matth. IX. v. 2. 6. (7) Judiciæ administratio Matth. XXV. v. 31. seqq. Job. V. v. 28. Act. X. v. 42. (8) æternæ Beatitudinis Collatio Job. X. v. 28.*

§. IX.

Deitas Christi probatur (V) ex cultu divino (1) enim in nomine ipsius baptizari debemus *Matth. XXVIII. v. 19.* (2) jubemur in ipsum credere *Job. XIV. v. 1. & hinc fides salvificans vocatur fides in Christum Rom. III. v. 26.* (3) adorare & invocare eum *Hebr. I. v. 6. & Rom. XIV. v. 11.* Et quæ alia indubitata *negitæia* Christum verum DEUM cum Patre esse indubitato demonstrant.

CAP. III.

De

Humana Christi Natura.

§. I.

§. I.

Hic æternus DEI Filius, cujus Divinitatem superiori capite probavimus, in temporis plenitudine veram & perfectam humanitatem virtute Spiritus S. absque ullo virili semine, in utero Mariæ castæ, sanctæque semper Virginis conceptam, propria tamen personalitate destitutam, in unitatem suæ personæ assumpsit.

§. II.

Quæritur hic: *cur non Pater vel Spiritus S. fuerit incarnatus?* Resp. (1) *Irenæus libr. 3. c. 20. dicit: Ideo Filium DEI oportuit hominem fieri, ut nos, qui eramus Filii iræ, in adoptionem Filiorum DEI reciperemur.* (2) Pater non assumpsit humanam naturam, quia est Pater, & persona dignens, Filius assumpsit humanam naturam, quia proprium Filii est nasci, cumque sit æternus Filius DEI, sit & Filius hominis, & æterna Patris imago conjungit se, humanæ naturæ ad imaginem DEI conditæ, sicut scriptum est. *Proverb. VIII. v. 31. delitiæ meæ sunt, esse cum Filiis hominum ut Geier. hîc connotat, & delicias has Walther. præf. Tr. de Manna benè applicat. Alias rationes ex Patribus desumptas videsis apud Gerbard. L. IV. §. 104. Himmel. in Syntagm. Dissp. Theol. Dissp. 12. de Persona Christi §. 14.*

§. III.

Ad hanc incarnationem Filii DEI, tanquam causa efficiens concurrat tota SS. Trinitas, scilicet *principativè*. Pater quidem Incarnationem decernendo, Filius se ipsum DEO Patri & mundi Redemptorem offerendo. Spiritus S. massam sanguineam in utero Mariæ Virginis, ex qua produci debebat humana Christi natura, ab omni peccati labe purificando. Solus vero Filius concurrat termi-

terminativè, quia is solus humanum naturam in unitatem suæ personæ assumpsit. Id quod veteres hoc egregio illustrarunt simili desumpto à tribus puellis, quæ vel unam vestem texerunt, vel unam coronam conficiunt, quæ tamen uni saltem earundem imponitur & adaptatur.

§. IV.

Assumens igitur est Persona Filii DEI, quod probamus ex *Job. I. v. 14.* ubi dicitur: *ὁ λόγος σαρκὸς ἐγένετο,* & sic assumens carnem *ὁ λόγος* constituitur. Adde quod per assumptionem hanc, quædam natura in melius sit erecta, Persona vero Filii DEI in melius evehi non potest, E. non erit assumpta, sed potius assumens. Assumptum autem est humana natura, eaque tum partibus essentialibus, tum integranibus perfecta, omni tamen peccati labe immunis.

§. V.

Probamus autem humanæ naturæ in Christo veritatem (a) ex diferta hominis Appellatione, expressè enim vocatur homo. *Luc. XXIII. v. 47. I. Tim. II. v. 5.* Filius hominis *Matth. VIII. v. 20. cap. XVI. v. 13,* quod ex phrasi hebræa idem est ac homo. vocatur etiam Semen Mulieris *Gen. III. v. 15.* Semen Abrahæ *Hebr. II. v. 16.* (β) Quia ipsi tribuuntur essentielles hominis partes, anima sc. & corpus. De anima rationali legantur *Matth. XXVI. v. 38.* ubi Christus conqueritur *περιλυτός ἔστω ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου* & *Matth. XXVII. v. 50. Job. X. v. 15.* hinc quoque Christo tribuitur Sapientia, Intelligentia & Voluntas *Ef. VII. v. 15. Luc. II. v. ult.* De Corpore vero similiter testatur Scriptura *Matth. XXVII. v. 58. Marc. XIV. v. 8. & v. 22.* hinc dicitur habere carnem & ossa *Luc. XXIV. v. 39* manus & pedes ibid. Patet id ipsum (γ) ex affectionibus humanis, quæ

C

quæ ipsi tribuuntur, sic toti humanæ ejus naturæ tribuitur, creatum, finitum esse, uni autem parti, nempe animæ, intelligentem & volentem esse. Dicitur etiam proficere sapientia & ætate *Luc. II. v. ult.* non *Φαγομένως*, sed *ὄντως*, nam sicut revera crevit ætate & staturâ, ita etiam revera dicitur crevisse sapientia. Hoc quidem difficile videtur dictu, cum in Christo habitent omnes thesauri sapientiæ & scientiæ, dicente Apostolo *Col. II. v. 9.* Sed sciendum, quod dona in Christo sint duplicia, quædam personalia, & infinita, seu ipsa Divinitas humanæ Christi Naturæ communicata, quædam vero habitualia & finita, quæ in humanam Christi naturam ita infusa, ut in ea formaliter, habitualiter & subjectivè inhæreant. De prioribus loquitur Apostolus *Col. II. v. 9.* de posterioribus vero *Lucas cap. II. v. ult.* & nos cum ipso. vide *Himmel. Syntag. Disp. I. Tb. 14. (δ)* ex genealogia ejus, quæ quoad lineam ascendentem ap. *Luc. III. v. 23. seqq.* quoad descendentem verò ap. *Matth. cap. 1.* recensetur. quam in peculiari dissertatione brevi sumus exhibituri. In specie vero Christi humanam naturam nostris esse consubstantialem perspicuè docetur *Hebr. II. v. 11.* quoniam pueri participes sunt carnis & sanguinis, ipse quoque eorundem factus est particeps; hinc etiam nos fratres suos vocat *Job. XX. v. 17.*

§. VI.

Non igitur audiendi sunt veteres hæretici, Saturninus & Basilides, qui Seculo I. statim post Christum naturam hæresin suam sparserunt, Christum non assumpsisse verum corpus humanum, sed saltem in phantasmate apparuisse, trahentes huc (a) *Rom. VIII. v. 3.* ubi DEUS dicitur misisse Filium suum *ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας* in simili-

similitudinem carnis peccati. Sed Resp. non simpliciter dicit Apostolus: DEUM misisse Filium in similitudinem carnis, sed cum addito, in similitudinem carnis peccati. Non igitur negat hic veram substantiam humanæ naturæ, quin potius eandem *Cap. Præced. I. v. 3.* ubi Christum dixit natum ex semine Davidis secundum carnem, adstruit. Sed dicit: Christum in similitudinem carnis peccati missum esse i. e. apparuisse hominibus, Christum, æque peccaminosam habuisse carnem, licet revera non noverit peccatum *II. Cor. V. v. 21.* & à peccatoribus fuerit segregatus *Hebr. VII. v. 26.* Et scribit eleganter *Augustinus Serm. 31.* in loc. *Rom. VIII. v. 3.* *vere carnem habebat Christus, peccati autem carnem videbatur habere.* Adhibuit igitur Apostolus vocabulum ὁμοιωμάτων, ut probaret, Christum se sponte omnibus infirmitatibus, quæ commitari solent nostram corruptam carnem, subjecisse, ac si ipse haberet carnem peccatricem, quò nostras infirmitates sanaret. (β) obijciunt locum *Philipp. II. v. 7.* ubi Christus in similitudine hominum constitutus, ἐν σχήματι figura repertus ut homo dicitur. Ergo inferunt, saltem, κατὰ δόξαν καὶ φαντασίαν esse hominem. Resp. similitudo non excludit sed infert identitatem aliquantam, adeò Paulus hic non evertit veram Christi humanitatem, sed admirandam Christi exinanitionem ostendit, qua nos ad humilitatem adhortatur. Deinde vox σχῆμα non per se, nedum semper evertit substantiæ veritatem, sed infert aliquam speciei congruitatem, cujus σχῆμα dicitur, id quod apparet ex *cap. 3. Epistole ad Philipp. v. 21.* ubi dicitur Christus corpus humanitatis nostræ μετασχηματίσει in extrema die. Quod sanè non fiet corpus nostrum in φάντασμα redigendo, sed depositis infirmitatibus glorificando.

Nec audiendi sunt illi, qui concesserunt quidem, carnem Christi esse veram carnem, negarunt autem fuisse nostram ὁμοίωσιν, unde Christi corpus è cœlo allatum, & vel ex materia siderea, vel elementari, vel ipsa divina essentia formatum esse dixerunt, & tales fuerunt Valentini. errore hunc probare conati sunt ex *I. Cor. XV. v. 47.* ubi dicitur Primus homo de terra terrenus, secundus homo ipse Dominus de Cœlo. Resp. ob unionem personalem, & inde resultantem communicationem idiomatum hoc proprium divinæ naturæ: esse Dominum de cœlo, verè & realiter prædicari de Christo homine, sicuti eodem sensu Filius Mariæ, Filius DEI vocatur *Matth. III. v. 17.* minimè autem infertur: Christus Dominus de Cœlo dicitur, E. quicquid habet, illud cœlestis est naturæ & è cœlo allatum: sicut non sequitur: Primus homo Adam è terra terrenus E. omnia quæ homo habet, & per consequens etiam anima è terra sunt.

§. VIII.

Nec sanum Apollinaristarum dogma, ac si Christus non assumpsisset animam rationalem, ex hoc imprimis principio, quod humana natura Christi in Scriptura S. sæpissimè appelletur caro. e. g. *Job. I. v. 14.* verbum caro factum est. Verum textus sufficienter ostendit, verba hæc non propriè, sed synecdochicè esse ad evidentiam sensuum circa talem, quàm verè sit incarnatus, intelligenda, præsertim cum aliis in locis Christo anima rationalis cum omnibus facultatibus, ut supra audivimus, tribuatur. Recte igitur Augustinus Pater ille augustissimus contrà hos hæreticos disputans *lib. de fide & Symbol. ad Art. IV. Tom. III.* inquit: *Quum homo, excepta forma mem-*

membrorum, qua diversis generibus animantium diversa tributa est, non distet à pecore, nisi rationali spiritu, qui mens etiam nominatur, quomodo sana est fides, qua creditur, quod id nostrum susceperit DEI sapientia, quod habemus commune cum pecore, illud autem non susceperit, quod illustratur luce sapientia, & quod hominis proprium est.

§. IX.

Et cum hac humana natura Christus etiam, sed liberè: assumpsit infirmitates nostras, non vero infirmitates morales, ut sunt peccata, utpote à quibus plane immunis fuit *Ebr. VII. v. 26.* sed infirmitates naturales, quæ, cum sint vel personales vel communes, h. I. non intelligimus personales, quæ individuo alicui ingruunt, præter statum communem, ut sunt morbi varii, cæcitas, surditas, podagra. &c. has enim assumere generi humano non expediebat, sed intelligimus infirmitates communes, ut sunt fames, sitis, defatigatio, tristitia, timor, amor. &c. *Job. XIX. v. 28. Marc. XIV. v. 33. &c.*

§. X.

Has vero infirmitates Christum in resurrectione sua, ubi status exaltationis cœpit initium, deposuisse, probamus inde, quia & nos in resurrectione omnes infirmitates nobis in hac vita adhærentes deponemus, docente Apostolo *I. Cor. XV. v. 42. 43. 44. & Apoc. VII. v. 16.* Multo magis igitur Christus eas deposuisse credendus est, utpote cujus resurrectio exemplum & certificatio de nostra resurrectione est. Addo: quod Christus infirmitates hasce non ex necessitate, sed ex peculiari *οικονομία* seu dispensatione assumpsit. Liberè igitur easdem rursus deponere potuit. Videatur summè Reverendi Domini Præsidis Dissertatio de Immutatione superstitum in Fine Mundi.

Hæc humana autem natura, quamvis sit omnibus numeris perfecta, propria tamen non gaudet personalitate, sed subsistit subsistentia τῆς λόγῃς, quia enim vera & intimissima unio humanæ naturæ cum Filio DEI requirebatur, ac unus saltem debuit esse inter DEUM & hominem Mediator *I. Tim. II. v. 5.* isque θεῶν θεῶν ὁ πῶς, necessum erat unam harum naturarum, divinam vel humanam sinè propria sua subsistentia in eminentiorem assumi. Nec id imperfectionem arguit, cum non subsistentia, sed existentia plenam naturæ perfectionem largiatur; subsistentia quidem sit quidem complementum aliquod; verum externum, ratione actualis existentia, nec enim ejus εἶναι ingreditur, cum sit conceptus dependentia negata ab alio, Conf. Jac. Martini, Part. I. Disp. 13. n. 12. Jam de divina illud erat ἐκ τῶν ἀδυνάτων & ex impossibilibus, illa enim, cum in DEUM ens simplicissimum compositio nulla cadat, ab ὑποστάσει & subsistentia ejus realiter non differt, & si differre aliquibus dicatur, sit saltem secundum nostrum concipiendi modum. Igitur conveniens & salutare ad finem erat, humanam naturam sine naturali subsistentiâ conjungi. Illi perfectivæ τῆς λόγῃς. Rationem vero, quare Christus non assumpsit personam hominis, reddit Dominus D. Himmelius, Synt. Disp. XII. Tb. 29. quia caro illa ἔσ' anima illa non erat prius unita in unam personam, sed λόγῳ ἑνὸς duobus accipiendis univit, ἔσ' uniendo accepit. Neque prius humana natura fuit, & postea assumpta fuit, sed ut Danascenus loquitur: libr. 3. de orthodoxa fide cap. 2. ἀμα σὰρξ, ἀμα θεῶς λόγῃς σὰρξ i. e. simul caro, simul DEI verbi caro.

Sed dicat quis: substantia humana à natura humana realiter distingui nequit, nam substantia quoad rem nihil est aliud, quam humana natura actu existens Resp. duabus manibus largimur, ex universa natura nullum posse dari exemplum, ubi essentia & natura sit sine substantia: adeoque sine hoc Mysterio *ἑσαυρώσεως τῆς λόγῃ* de hoc discrimine nihil quicquam nobis constare. Quia vero inculcant Sacrae literae, sanctum illud, quod natum est ex Maria Virgine, esse Filium DEI altissimi, item: unum esse Mediatorem inter DEUM & hominem Jesum Christum. *Luc. I. v. 35. & I. Tim. II. v. 5.* hoc ipso indicant, unam saltem esse personam, & per consequens, unam duarum harum naturarum, sine propria *ὑποστάσει* in alterius naturae personalitate comprehendi & subsistere, quae utriusque immensum sufficit, ne quis Nestorii motum curet, de quo certamine *Chemnitius LL. P. I. p. 76. & seqq.* Anathematismos reciprocos recenset. ac p. 87. annotat recrudescentem, cui sibilam imponit *Form. Concord. ar. 8.*

§. XIII.

Nec obstat huic nostro asserto, quod tamen unio dicatur personalis. Dicitur enim personalis, non ratione terminorum à quibus, ac si persona personae esset unita; sic enim non esset unus Christus *I. Cor. VIII. v. 6.* sed duo, non unus Mediator *I. Tim. II. v. 5.* sed duo Mediatores, sed respectu termini ad quem, quia duae naturae divinae & humana ad unam personam singularem constituendam sunt unitae.

§. XIV.

Neque hoc ipso, dum humanae Christi naturae propriam

priam denegamus subsistentiam, eamque in ὑπόστασει τῆς λόγῃ subsistere asserimus, Eutychnianismum introducimus. Eutyches enim Abbas Constantinopolitanus A. C. 447. docuit: *Christum quidem ex duabus naturis esse, sed post unionem in una natura existere. Ideoque humanam naturam, cum accesserit divina, fuisse absorptam, & in divinitatem conversam.* Quæ sententia, sicut Scripturæ S. è diametro est contraria, ita Anno 451. in concilio œcumenico IV. nempe Chalcedonensi, ab Imperatore Martino coacto, cui DCXXX. Episcopi interfuerunt, rectè fuit damnata. Confer. *Caranz. p. 251.* Nos vero, quando duabus naturis in Christo unam saltem ὑπόστασιν tribuimus, non hoc volumus, ac si post unionem humana natura à divina absorpta, vel in eandem conversa sit, sed quod humana natura in se, propria personalitate destituta, in ὑπόστασει τῆς λόγῃ subsistat, salva interim manente ejusdem essentia.

§. XV.

Sicut autem in Christo duæ sunt naturæ, ita etiam in eo sunt duæ à se invicem Distinctæ à naturis hisce provenientes voluntates, divina & humana, id quod patet ex *Matth. XXVI. v. 39. Marc. XIV. v. 36. Luc. XXII. v. 42.* Hæ tamen voluntates sibi invicem non contrariantur, quin potius suavissimè conspirant. Humana enim natura, unicè in divina acquiescit, & quanquam mœstissimam in corde, quæ naturalis est, sentiat, tamen omnia patientes fert, cum sciat, citra detrimentum gloriæ divinæ & salutis humanæ, aliter esse non posse; ut ex citatis locis patet. Quibus jungi potest locus *Es. LIII. v. 7.* ubi dicitur: non aperuisse os suum, h. e. humanam ejus voluntatem divinæ se facile submisisse, & contentam fuisse beneplacito divino.

§. XVI.

Hoc observandum est contra Monotheletas, qui Seculo VI. Vel juxta alios Seculo VII. Autoribus Cyro Episcopo Alexandrino, & Sergio Patriarcha Constantinopolitano, hæresin sparserunt, docendo: unam saltem, in Christo voluntatem, eamque divinam esse. Quæ hæresis deinde in Concilio Oecumenico. Constantinopolitano VI. Anno 680. & 81. celebrato, rectè damnata est. Confer. *Caranza* p. 445. & *Ezelb.* L. IV. §. 287.

CAP. IV.

De

Unione Personali.

§. I.

Actum hætenus est de duabus naturis in Christo seorsim spectatis, earumque veritas seorsim probata est. Agendum nunc erit de personali earundem unione. Non enim duæ hæ naturæ seorsim subsistunt, sed personali, eaque artissima unione inter se uniuntur, dum humanitas propriæ, ut supra ostendimus, personalitatis non indiga, in persona τῆς λόγῃ longè felicius subsistit, de qua unione nunc pluribus agendum.

§. II.

Dicitur autem hæc unio, personalis, uti jam supra indicavimus *cap. 3. §. 13.* ratione termini ad quem, quia duæ naturæ divina & humana ad unam personam singularem constituendam sunt unitæ. item ratione termini in quo, quia duæ hæ naturæ in una persona τῆς λόγῃ uniuntur.

D

§. III.

§. III.

Sumi autem illa in Scholis Theologorum confuevit, vel pro actu uniendi, vel pro unitorum statu. Unio personalis pro actu sumpta dicitur etiam aliàs unio, estque juxta *B. Quensted. P. III. c. 3. m. 1. S. I. tb. 20. seqq.* post *Chemnit. Gerhard. L. IV. c. 7. n. 101. & B. Museum, in LL. suis Theol. Part. III. Sect. I. cap. 2. Th. 11.* nihil aliud quam actio divina, qua humanæ naturæ propria subsistentia destituta, communicata est hypostasis seu subsistentia τὸ λόγῳ, ita ut duæ distinctæ naturæ divina & humana, salvis earum proprietatibus, in una hypostasi subsistentes unam constituent personam.

§. IV.

Et hæc unio duarum naturarum in Christo alio nomine dici solet: ἐνσάρκωσις, incarnatio. Ubi tamen tenendum, quod, licet inter se hæc duo unio pro actu sumpta, & incarnatio, non differant, differant tamen in modo loquendi (1) enim unio formaliter saltem dicit naturarum conjunctionem, quod plura ad unum suppositum sint unita: incarnatio vero non dicit unionem tantum, sed simul naturæ humanæ productionem ut partem connotat & infert. (2) Unio est naturarum, quæ unitæ sunt, incarnatio vero propriè est personæ: quamvis non negemus, rectè etiam dici: ipsam divinitatem, sc. in persona Filii DEI, esse incarnatam. (3) Unio est reciproca, & rectè dico: humana natura est unita cum divina, & divina cum humana: Ast incarnatio non est reciproca, sic dico quidem rectissimè Filius DEI est incarnatus; sed de humana natura idem non rectè dicitur.

§. V.

Quod vero unionem, pro unitorum termino & statu sumptam concernit? formalis ejus ratio consistit (1) in arctissima naturarum praesentia, quæ ex quavis unione, fuit, unio enim nihil aliud est quam rerum conjunctio, ad unum tertium constituendum, quæ sane conjunctio necessariò veram & realem rerum conjunctarum praesentiam indicat, ita, ut si unum unitum ab altero separem, ipsam unionem solvam. Exemplo res fiet clarior. Unita in homine sunt anima & corpus, jam vero, si animam à corpore absentem considero, non possum non quin omnem solvam inter animam & corpus unionem. Cum igitur adversariis fatentibus, vera duarum in Christo naturarum sit unio, vera & mutua etiam inter eas erit praesentia. Neque huic obstat quod nobis objiciatur canon ille metaphysicus: finitum non est capax infiniti, non enim est simpliciter verus, sed limitandus h. m. finitum non est capax infiniti per inclusionem Physicam. & sic concedimus totum argumentum, non enim mens nostra est, ac si humana natura localiter & inclusione physica, divinam comprehendat, sed hoc volumus: humanam naturam per communicationem supernaturalem capere λόγου infinitum, vel brevius, vocabulum capere sumitur hic non pro locali inclusione, sed pro sola possessione, quam humana natura propter unionem obtinet, ἐν ὑπόστασι, verè in complexu tali sit, communicet, & idem suppositum unà reddat.

§. VI.

(β) Consistit unio hæc personalis in profundissima naturarum περιχωρήσει seu immeatione, eaque non naturali, sed supernaturali, & quidem non essentiali sed hy-

postatica & personali, qua Filius DEI tanquam purissimus actus totam carnem assumptam penetrat, adeò, ut nihil in carne sit, quod non τῷ λόγῳ sit repletum, citra omnem tamen confusionem. Declarare hoc consueverunt veteres non ineleganter simili à ferro ignito desumpto: quemadmodum enim ignis omnes ferri particulas permeat, iisque virtutem suam realiter communicat, ita & divinitas humanitatem totam permeat, eique se ipsam communicando illam quasi Dificiat. hoc tamen sine ulla imperfectione intellectum volumus. Ignis enim ferum occupat successivè, i. e. unam ejus partem post alteram, divinitas autem humanam naturam permeat uno & simplicissimo actu, eamque actuat & perficit, ad modum animæ rationalis respectu corporis.

§. VII.

Denique (γ) unio personalis pro unitorum statu sumpta, consistit in unius ὑφιστάμενης constitutione mutua. Hic enim est finis hujus unionis respectu naturarum, ut unum ὑφιστάμενον constituent, non enim unaquæque natura seorsim subsistit, sed utræque unam personam per, ac propter unionem personalem constituent, ita ut in Christo non detur ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ alia atque alia persona, ut prisca Patres loquuntur. Scriptura enim testatur: Christum unum tantum esse Dominum *I. Cor. VIII. v. 6.* unum mediatorem *I. Tim. II. v. 5.* & idem ille qui dicitur Filius DEI viventis, dicitur etiam Filius hominis *Luc. I. v. 32. 35.* Insuper ita argumentamur: ubi diversissimæ actiones è diversis naturis originem trahentes, tribuuntur uni tanquam uni, ibi unica tantum est persona, non obstante naturarum dualitate. Atqui Christo diversissimæ actiones è diversis naturis originem trahentes tribuuntur tanquam uni.

uni. E. Christus unica saltem est persona. Major clara est, Minor infra ex communicat: idiom. pluribus partebit.

§. VIII.

Quomodo vero Patres in Synodo Chalcedonensi de hac unione personali sint locuti, paucis adhuc commemorabimus. Dicitur illis hæc unio facta (1) ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως inconfusè & inconvertibiliter: ut distincta ante & post unionem manserint naturæ earumque proprietates. Id quod oppositum fuit Eutychnianis, qui docebant, duas quidem fuisse naturas ante unionem, post unionem autem ex duabus factam esse unam (2) ἀδιαίρετως καὶ ἀχωρίστως indivise & inseparabiliter. Quod, cum negaret Nestorius, Episcopus Constantinopolitanus, & contra doceret hominem Christum seorsum in utero Mariæ Virginis esse conceptum: in lucem vero editum cum divina conjunctum natura, non tamen aliter quam quomodo cum aliis Sanctis unitur λόγῳ, ita ut nulla naturarum facta sit unio, & neutra alteri quicquam largiatur, eaque propter Mariam non θεοτόκον sed χειροτόκον esse dicendum, ob id dico, in Concilio Oecumenico, quod Anno 434. Ephesi Auctoritate Imperatoris Theodosii erat congregatum, & postea in Chalcedonensi similiter generaliter & œcumenico justè damnatus fuit. (3) Addit Damascenus L. 3. de Orthodoxa Fide c. 3. 5. 7. ἀδιατάτως indistanter, quod nullo locorum intervallo à se distent hæc duæ naturæ, divina & humana. Unde nec in mortis triduo à naturâ divulsa est; Idem d. l. c. 27. Conf. d. Jac. Martini D. 13. n. 76. seqq.

§. IX.

Fluit ex unione hac personali communicatio tum
 D 3 natu-

naturarum, tum idiomatum. Posteriores ad sequens caput differimus, de Priore autem jam erimus solliciti.

§. X.

Quando autem dicimus communicationem naturarum fluere ex unione personali, non id volumus, ac si naturarum communicatio re vera sit posterior unione personali, nam communicatio naturarum quoad rem non differt ab ipsa unione personali pro statu sumpta, sed hæc in illa formaliter consistit; à nobis tamen ut distincta ab unione concipitur: prius enim sese mihi offert conceptus unionis, quam naturarum communicationis.

§. XI.

Est vero communicatio naturarum, definiente *B. Gerbardo in Dissp. Isagog. cap. 8. de Christo §. 13.* nihil aliud, quam arctissima & intima duarum in Christo naturarum *κωνωσία*, qua *ὁ λόγος* humanam naturam permeat, perficit, ac inhabitat, sibi que appropriat, ita, ut ex utraque sibi invicem communicata fiat unum incommunicabile, una sc. persona, ac tales resultent prædicationes, per quas concretum unius naturæ, de concreto alterius naturæ prædicetur, ac præmonet *Chevnitius de Duab. Nat. in C. c. 4.* cauto opus esse, ne brevitatis Definitionis dubiis & moribus serviat, unde & pleniorum tradit, & *c. 5.* partitum probat. Conf. *Quensied. d. 1. Th. 26.*

§. XII.

Ejusmodi communicationem vero factam esse, probatur (1) Scripturæ dictis *Hebr. II. v. 17.* ubi Christus dicitur particeps factus carnis & sanguinis sicut pueri & *Col. II. v. 9.* dicit Paulus: in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, ubi per vocabulum *σωματικῶς* non tam modus, quam subjectum unionis notatur. Vult
ita-

itaque Apostolus hoc significare, quod tota divinitas & Majestas divina in assumpta Christi humanitate habitet seque illi revera communicet. uti rectè vindicat *Calov.* contrà *Grot.* cum Augustino, Damasceno & aliis, ut effugia Crocii compedit. Probatur hoc ipsum (2) rationibus, nam (1) DEUS de homine, & homo de DEO in concreto verè ac realiter prædicatur, ut infra ex communicatione idiomatum clarius patebit. hoc vero nequaquam fieri posset, nisi facta esset naturarum communicatio. (2) In superioribus diximus, quod humana natura non habeat propriam ὑπόστασιν, sed λόγον humanæ naturæ suam ὑπόστασιν communicasse. Hoc igitur si verum, uti certè est, sequitur, quod sicut ὑπόστασις est communicata, ita & ipsa divina natura, cujus est hypostasis, carni communicata sit, cum hypostasis τῆ λόγου, & divina ejus natura realiter non differant. (γ) Hoc ipsum constat ex mutua naturarum περιχωρήσει, in qua unionem personalem etiam consistere supra diximus. Cum vero hæc citra naturarum communicationem sit impossibilis, sequitur, hac concessa, & illam concedendam esse.

§. XIII.

Resultant igitur ex communicatione naturarum, uti rectè monet *B. Gerhardus* in adducta definitione, tales prædicationes, per quas concretum unius naturæ, de concreto alterius naturæ verè & realiter prædicatur. Et hæc prædicationes aliàs dici solent personales.

§. XIV.

In genere autem hic notandum: in Articulo de Christo concreta & abstracta duobus modis sumi, (1) prout sunt Personæ, (2) prout sunt naturarum. Concreta personæ sunt vocabula, quæ utramque naturam cum sua hyposta-

postasi indicant, qualia sunt: Immanuel, Jesus, Christus. Concreta autem Naturarum alteram saltem naturam cum connotatione hypostaseos exhibent. Et sunt vel concreta divinæ, vel humanæ naturæ, concreta divinæ naturæ sunt: DEUS, DEI Filius, Jehova. Concreta autem humanæ naturæ sunt homo, filius hominis, Semen Abrahæ &c. Quod vero abstracta concernit, illa iterum vel sunt personæ vel naturarum. abstracta personæ coincidunt cum concretis naturæ. Abstracta vero naturarum sunt, quibus significantur naturæ secundum se, non connotata simul subsistentia, seu brevius: quæ nudam formam significant, nempe intra unionem hypostaticam spectatam, sine suppositi vel subsistentiæ connotatione, e. g. Deitas, Humanitas.

§. XV.

In prædicationibus igitur personalibus concretum personæ de eodem concreto ejusdem personæ non prædicatur, non enim dico: Christus est Christus, Immanuel, est Immanuel, hæc prædicatio enim esset nugatoria. Nec abstractum unius naturæ prædicatur de abstracto alterius naturæ, nempe in casu recto, quod *B. Musæus* omnino addendum indicat, non enim rectè dico: divinitas est humanitas, vel humanitas est divinitas, quanquam concreta naturæ de se invicem possint prædicari in casu obliquo h. m. humana natura est unita divinæ naturæ. vide *Mus. LL. Theol. in Loc. de Christo Th. 13.* Sed dicitur propriè prædicatio personalis, quando concretum unius naturæ prædicatur de concreto alterius naturæ in casu recto. Sic rectè dico: DEUS est Homo. Ubi per vocabulum DEI divinitas una cum sua hypostasi, per vocem autem Hominis, natura humana cum eadem hypostasi intelligitur.

§. XVI.

Fundamentum autem propositionum personalium est unio hypostatica; Modus enim prædicandi sequitur modum essendi, & pro ut ex parte rei unum alteri convenit, ita etiam unum de altero prædicatur. Unde simul apparet, quænam sit ratio, cur abstractum unius naturæ de abstracto alterius naturæ in casu recto non possit prædicari, nempe quia neque natura humana convenit divinæ, nec divina humanæ, nisi in unitate personæ, & propter unionem hypostaticam. Ergo etiam una natura de altera non prædicatur, nisi quatenus ei personaliter unita est, & ambæ in una ὑπόστασις subsistunt, adeoque neutra prædicari potest de altera nisi in concreto, & pro ut ipsam connotat subsistentiam. Id quod *B. Musæus*, pro laudabili more ipsi recepto, simili quodam accuratè & perspicuè illustrat, dum in citatis *LL. Theol. L. de Christo th. 13.* dicit: Eidem subjecto, nempe lacti, inest albedo & dulcedo, nec tamen rectè dico albedo est dulcedo, rectè autem dico alb. m est dulce, ratio est: quia, dulcedo non convenit albedini nisi ratione subjecti, cui utraque inest, unde etiam de se invicem prædicari non possunt nisi concretivè, quatenus subjectum, in quo uniuntur, simul involvunt, quod pridem *B. Jac. Martini Disp. 14. Logico*, ut profitetur habitu, discrevit contra *Cingianos §. 41. seqq.* ad denominativum modum prædicandi talem §. 103. reduxit, & in vulgaribus exemplis ostendit; ubi e. c. duo accidentia in communi subjecto uniuntur, quæ quidem in abstracto de se invicem prædicari non possint, in concreto tamen, quatenus unitatem subjecti includunt, possint: ita & hic duas naturas, quæ in abstracto quidem de se invicem prædicari non possint, in concreto

E

creto

creto autem possint. Quod & arguunt nomina Abstrahiti & concreti, quæ propria sunt denominatorum.

§. XVII.

Hæ autem prædicationes personales ad nullum prædicationum Logicarum modum referri possunt, quia duo substantiva disparata, ut sunt DEUS & Homo, in casu recto de se invicem non possunt prædicari. Et hinc hæ prædicationes personales Theologis nostris dicuntur inusitatae, non tamen docente D. Schelgnigio, in Hypomnematis in Hutter. sub respectu ad Logicam Christianam & Sacram, cum plura harum prædicationum exempla in Scriptura S. inveniuntur, sed tum ad Logicam gentilem Aristotelis, Porphyrii, aliorumque, apud quos hujus prædicationis exempla non licet invenire. tum etiam propter mysterii, quod per has prædicationes exprimitur, singularitatem. Uti laudatus Martini d. I. observavit, & Philosophi, ac Porphyrii modos prædicandi esse materiales, §. 90. & defectum Logicæ deprehendit §. 110. adedandum esse, modum tertium & peculiarem, nempe hypostaticum, de quo Logica & humana ratio, quatenus divinitus non est informata nihil sciat aut intelligat. Quod accuratè persequitur contra Scholasticos B. Slevog. Diss. de Prædicatione, solum materiæ tales prædicationes dici inusitatas.

§. XVIII.

Putant tamen quidam, quod, si ad certum genus prædicationum logicarum referendæ sint, quod accidentalibus annumerari possint, quia in prædicationibus personalibus prædicatum nunquam sit de essentia subjecti, id quod ad prædicationem accidentalem requiratur. Verum, quia & illæ dicuntur accidentales prædicationes, qua-

quarum prædicata cum subjectis uniantur per vinculum accidentale, & hanc posteriorem acceptionem sibi quis facile imaginari possit, si audiat illas accidentalibus annumerari, insuper hæc dictio non admodum sit necessaria, sed offensiva simpliciorum, hinc alii ab ea plane abstinendum judicant. Confer *Gerhardus* latè *L. IV. c. IX. e. c. §. 161. Meisner. Phil. Sobr. P. I. S. I. q. 11. Jac. Martini. Colleg. Anti-Calv. D. 19. 20.* quos probat *Quenset d. c. 3. th. 46. ad 50.* Sed hæc sufficiant de unione personali.

CAP. V.

DE

Communicatione Idiomatum.

§. I.

Diximus in superiori capite, & quidem §. 9. ex unione personali non solum fluere communicationem naturarum, sed etiam communicationem idiomatum, de qua posteriori hoc capite pluribus nunc erit agendum.

§. II.

Ubi primo loco notandum, quod vocabulum illud communicationis idiomatum in Scriptura S. non legitur, sed quod à Doctoribus Ecclesiæ, qui rem ipsam in ea deprehenderunt, fuerit introductum, ut à *Vigilio l. 5. contra Eutychem. Athanasio de Incarnatione Verbi. p. 50. & Orat. 2. contra Arianos p. 167. it. Cyrillo de recta fide ad Theodosium p. 102. uti observat B. Reinesius in σωματοποιήσαι LL. Theol.*

§. III.

Et quidem quod vocabulum idiomatis concernit, est origine græcum & latine significat proprietatem, ut

E 2

ita

ita communicatio idiomatum idem sit ac communicatio proprietatum. ubi tamen velim observes, vocem hanc h. l. non sumi in significatione strictiori, pro eo quod dicitur proprium in quarto modo, sed in significatione latiori, ita ut suo ambitu, præter affectiones etiam actiones & passionis complectatur.

§. IV.

Sunt autem Idiomata pro diversitate naturarum, duplicia, nempe divinæ & humanæ naturæ. Idiomata divinæ naturæ sunt: esse æternum, infinitum, omnipotentem, omniscium, omnipræsentem &c. quæ, licet ab essentia divina realiter non differant, differunt tamen nostro concipiendi modo, & ex ea fluere à nobis concipiuntur. Idiomata autem humanæ naturæ sunt: constare carne & sanguine, esse finitum, creatum. it. pati, mori, esurire, fitire, & alia. uti recenset *Form. Concord. art. 9.*

§. V.

Hæc naturarum idiomata modo de Concreto personæ, modo de concreto naturæ in Scriptura S. prædicari solent, hinc ordinis gratiâ à Doctoribus Theologis prædicationes idiomatum in tres classes distinguuntur, cui distinctioni ansam præbuerunt partim Calviniani, partim Stancaristæ. Cum enim Doctores nostri unico, nempe primo genere, ubi concretum unius naturæ de concreto alterius naturæ prædicatur, contenti essent, Calviniani hoc admisso, majestatem carni Christi communicatam esse negarunt, adeo, ut imprimis ubiquitatem carnis Christi à nostris adsertam, destructum irent; ut igitur Nostrates eo melius Adversarios convincere, & doctrinam hanc de Majestate carnis Christi distinctius proponere & explicare possent, peculiare genus huic doctrinæ

ctrinae ordinarunt. Et hinc secundum communicationis Idiomatum genus inventum est. Postmodum verò Franciscus Stankarus, natione Italus, & Ebraeae linguae in Academia Regiomontana Professor P. surrexit, & asseruit: Christum esse saltem Mediatorem nostrum secundum humanam naturam. Occasio hujus erroris fuit error Andreae Osiandri, nam cum ille doceret: Christum esse justitiam nostram secundum divinam naturam tantum, nosque justificari coram DEO, non per obedientiam Christi activam & passivam, sed per essentiam divinam in nobis habitantem, & pia ac justa opera facientem, quam justitiam essentialem vocabat, & Stankarus, hunc errorem oppugnaret, in alium huic oppositum errorem incidit, & docuit: Christum esse Mediatorem nostrum secundum humanam naturam tantum. videatur *B. Bechm. Haeresiol. p. 235.* Hoc ipso ergo moti Nostrates, ut obviam irent Stankaro, in tertio communicationis idiomatum genere asseruerunt ex Scripturae dictis, Christum non tantum secundum divinam, sed & secundum humanam naturam, Mediatorem nostrum esse. Et hinc tertium communicationis idiomatum genus enatum est.

S. VI.

Quod vero ordinem horum generum concernit? ille non omnibus idem est, quidam enim communicationem Majestatis divinae H. N. factae ponunt loco tertio. Quod etiam ab ipsa formula concordiae fit, cum tamen alii illud referant loco secundo. Sed cum ordo non spectet ad fidem, sed methodum docendi, quae arbitraria est, nemini hac de re litem movebimus. Qui enim communicationem divinae Majestatis secundo loco ponunt, illi observant ordinem naturae, prius enim agen-

dum est de Majestate carni Christi communicata, antequam agatur de operibus officii, quippe, in quibus perficiendis humana natura non secundum proprietates tantum naturales, sed & secundum prerogativas divinas, per & propter unionem personalem ipsi communicatas, egit. *Formula Concordiæ* autem attendit ordinem doctrinæ, & ultimo loco tractat illud genus, quod maximè est controversum, & de quo paulo prolixius erat agendum. *B. Quenstedt. d. l. §. 55.* idem refert, & ab ordine doctrinæ ob certamina tunc mota, *Chemnitio*, *Formula Concordiæ* & *Hunnio* patri probato, ad ordinem Naturæ cum *Gerhardo C. X.* flectit, & *ἰδιωματικῶν, µεταωριστικῶν & νοηωριστικῶν* executus. Ita & nos sequemur ordinem naturæ, & prius agemus de communicatione Naturarum, deinde divinæ Majestatis, tandem etiam de communicatione Apotelesmatum.

§. VII.

Quod igitur primum genus communicationis idiomatum concernit? illud juxta communem Theologorum sententiam est, quando propria naturarum prædicantur vel de concreto naturæ, vel de concreto personæ, adeoque juxta illos ad hoc primum genus sequentes prædicationes spectant (1) quando propria divinæ naturæ prædicantur de concreto humanæ naturæ, ut filius hominis fuit ante Abrahamum. (2) Quando propria humanæ naturæ prædicantur de concreto divinæ naturæ e. g. DEUS est passus & mortuus. (3) Quando propria divinæ naturæ prædicantur de concreto personæ e. g. Christus universa condidit. (4) Quando propria humanæ naturæ prædicantur de concreto personæ e. g. Christus passus est in carne.

§. VIII.

Verum, si dicendum quod res est, varii hi conceptus, quos de hoc primo genere sibi quis formare debet, memoriam immune quantum turbant, & dum triplex subiectum, duplex autem prædicatum in hoc genere semper ante oculos habere debeat, hinc accidit, ut data ejusmodi prædicatione sæpè nesciat, ad quod genus illam referre debeat. taceo, quod hac ratione genus primum confundatur cum secundo, nam in hoc quoque prædicantur idiomata divina de concreto humana natura, quod idem tamen juxta commemoratam sententiam etiam in primo genere fit. Hæc perpendens B. Musæus in LL. Theol. P. inter alia dicit: videtur differentie causa rectius dici, quod ad 1. genus communicationis illa pertineant prædicationes, in quibus Idioma aliquod humanum de concreto divina natura prædicatur. Quando autem prædicatur idioma aliquod divinum de Christo homine, vel de natura humana seu in concreto, seu in abstracto, pertinet propositio hæc ad secundum communicationis genus. Aut igitur, pergit, secundum genus sub primo continetur, aut si non sub eo contineatur, necesse erit ut propositiones prædictas, in quibus prædicatum aliquod divinum dicitur de Christo homine, non ad primum, sed ad secundum communicationis genus referamus. hæc B. Musæus.

§. IX.

Nos igitur, memoriæ consulturi primum hoc genus ad pauciora reducimus, & omnia communicationis idiomatum genera ita disponemus, ut ex prædicato statim appareat ad quod hæc vel illa prædicatio referri debeat.

Primum itaque genus est: quando propria humana naturæ prædicantur de concreto divina naturæ.

Quid per propria humana naturæ h. l. intelligamus, in hoc ipso capite §. 3. jam indicavimus. Cum autem dicimus, propria naturæ humana prædicari in hoc genere de concreto divina naturæ, excludi hic volumus abstracta divina naturæ, utpote de quibus propria humana naturæ nullo modo possunt prædicari, nam rectè quidem dico: DEUS est passus & mortuus, minus rectè autem Deitas, aut natura divina est passa & mortua, est enim *ἀπαθής καὶ ἀθάνατος* & impassibilis & immortalis.

Equidem Veteres quidam Doctores olim ita locuti sunt, ea intentione, ut Nestorianizantes & Samosatenezantes eò melius detegere & producere possent. Sed quicquid sit, ubi Scriptura tacet, ibi & nos tacere oportet, ne Adversariis ansam calumniandi præbeamus, nosque de Eutychianismo suspectos reddamus.

Et hinc Scriptura S., ut confusio naturarum evitetur, particulas quasdam discretivas, specificantes secundum quam naturam Christo hoc vel illud prædicatum competat, adhibet, nempe: *καὶ ἄ*, ut *Act. II, 30. Rom. XI, 3. c. IX, 5. ἐν, I. Petri. III, 18. Eph. II, 14. ἐξ II. Cor. XIII, 4. διὰ, Ebr. X, 20. ὅτι Job. V, 27. Jac. Martin. d. l. §. 33.* Hinc *Rom. I. v. 3.* dicitur Filius DEI natus ex semine Davidis secundum carnem &c. Quæ particula non sunt *χωρὶς καὶ* separativæ, quæ vim separandi & excludendi habeant, ut alteram naturam ab alterius communione avellant,

avellant, sed sunt *διὰ γενήμας* & *διὰ φύσιν* quæ naturas & earum proprietates distinguunt, & unicuique suum proprium assignant. Velim tamen adhuc notes quod hæ particula non semper in Scriptura S. addi soleant, sed plerumque tantum subintelligantur, hinc ex circumstantia textus & analogia fidei colligi debent. vide *Hebr. 13. v. 8.* ubi dicitur: Jesus Christus heri & hodie & idem in Secula, ubi quidem nulla particula adjicitur, quæ specificaret secundum quam naturam Christus fuerit ab æterno, intelligendum tamen id esse de divina ejus natura, non solum analogia fidei suadet, sed & Scriptura S. alibi docet.

§. XIV.

Pertinet itaque ad hoc primum genus unica tantum prædicatio, nempe quando propria humana naturæ prædicantur de concreto divina naturæ, seu de tota persona à divina natura denominata. Sic e. g. Filius Dei dicitur natus ex Muliere *Gal. 4. v. 4.* ipse Deus dicitur passus & Autor vitæ occisus *Act. 3. v. 15.* Dominus Gloriæ crucifixus *1. Cor. II. v. 8.* adeoque subjectum in hoc genere semper est proprium humanæ naturæ.

§. XV.

Placet quidem non nullis ad hoc genus etiam referre illas prædicationes, in quibus vel propria divina, vel humana, prædicantur de concreto personæ, e. g. Christus est mortuus, Christus est omnipræsens, omnipotens. Imo non desunt, qui prædicationibus primi generis accensent illas, in quibus vel proprium naturæ humanæ prædicatur de concreto humanæ naturæ, qualis est: Filius Davidis est natus, mortuus &c. vel attributum divinum

de concreto divinæ naturæ, ut cum dico : Filius Dei est æternus , est omniscius.

§. XVI.

Verum hæ prædicationes omnes propriè loquendo non sunt prædicationes per communicationem, sed potius formales, in quibus prædicatum suo inest subjecto formaliter & per se. Ad prædicationes autem per communicationem requiritur, ut prædicata subjectis suis per se & formaliter non insint, sed καὶ ἄλλο secundum aliud ipsi tribuantur, sicut, quando dico : Deus est passus, prædicatum passum esse convenit quidem Deo, sed non in se & formaliter : verum propter humanam naturam ipsi personaliter unitam, quæ passionis capax est, unde etiam est prædicatio per communicationem. Quando verò dico, Filius Mariæ natus est, prædicatum *Tò* nasci competit per se & formaliter subjecto, filio Mariæ, adeoque occurate loquendo prædicatio per communicationem dici non potest, sed potius formalis. Idem iudicium etiam esto de hac propositione : Christus est natus ex Maria Virgine, hoc concretum enim personæ, Christus, in suo formali conceptu includit illud, secundum quod est natus ex Maria Virgine, nempe humanam naturam. Adeoque prædicatum, natum esse ex Maria Virgine competit Christo per se & formaliter, & ideo est prædicatio formalis, id quod etiam valet de illa prædicatione, quando dico : Christus est æternus, omniscius, omnipræfens. Si tamen ultimæ hæ prædicationes, ubi prædicantur propria naturarum de concreto personæ, essent annumerandæ prædicationibus per communicationem (uti quidam censent ob hanc rationem : quia Scriptura etiam in his adhibeat particulas διαγεγραμῆς vide Rom.

Rom. 9. v. 5. 1. Petr. 4. v. 1.) ad primum genus referre-
 mus illas, ubi prædicantur propria humanæ naturæ, ad
 secundum autem ubi prædicantur propria divinæ naturæ,
 ad tertium denique ubi prædicantur apotelesmata de con-
 creto personæ. Sic quando dicitur: Jesus natus est in
 Betlehem, esset prædicatio primi: Christus est omniscius
 Prædicatio secundi: Christus redemit genus humanum,
 prædicatio tertii generis.

§. XVII.

Sunt autem Prædicationes hujus primi generis non
 tantum verbales, sed & reales, nam: qualis est unio per-
 sonalis, talis etiam est communicatio idiomatum & pro-
 positio ipsam declarans, nam unio personalis est funda-
 mentum communicationis idiomatum, & propositionum
 eam declarantium, quale autem est fundamentum, tale
 etiam est fundatum. Jam autem unio personalis est rea-
 lis, ergo talem etiam communicationem idiomatum
 esse oportet.

§. XVIII.

Patet hinc error Zvinglii, & asseclarum, qui phra-
 ses hæc per ἀλλοίωσιν quandam exponunt ac misere de-
 pravant, ut sensus harum prædicationum Deus est passus,
 Dominus Gloriæ est crucifixus &c. demum hic emer-
 gat: humana natura Deitati unita est passa. Sed per
 hanc ἀλλοίωσιν tollitur omnis consolatio, si enim Chri-
 stus tantum quoad humanam naturam est passus, & di-
 vina ejus natura sibi hanc passionem non appropriavit,
 sequitur iram Dei nondum esse sedatam; quia enim
 Deus infinito modo per peccata erat irritatus, & ejusdem
 iræ infinito quodam pretio erat satisfaciendum. Sola
 humana natura hoc ipsum præstare non potuit. Qualis
 enim

enim causa talis etiam est effectus, posita igitur causa finita & insufficiente, finitus & inefficax sequitur effectus. Porro: si sola humana natura potuit iræ divinæ satisfacere, non opus fuisset ut Filius Dei, de cœlo descenderet, & carnem assumeret, sed alius homo pro altero satisfacere potuisset, quod tamen negat Psalmista *Psal. 49. v. 8.* dicens: *Frater pro fratre non potest satisfacere.* Et quid hoc ipso Aversarii aliter faciunt, quam quod Nestorianismum introducunt, cujus quotidiana vox fuisse fertur: noli gloriari Judæ, non enim DEUM, sed hominem crucifixisti.

§. XIX.

Nos igitur dicimus: Filium DEI verè & propriè esse passum & mortuum, ob passionum, quas humana natura sustinuit, appropriationem, λόγος enim & humana natura tam arctè in unam personam coaieverunt, ut nunc verè dicitur: DEUS est homo, & homo est DEUS. Stabilitur etiam hæc nostra sententia canone illo philosophico: actiones & passionες sunt supposito- rum, igitur & in Christo passionες non uni naturæ, sed toti personæ erunt adscribendæ. Si igitur in esse passionες divinæ naturæ sunt communes, quidni etiam in prædicari. Ne vero hic naturarum confusio admittatur, Scriptura S. aliquando adhibet particulas, ostendentes: cuiusnam per se hoc vel illud competat, hinc dicit *1. Petr. 4. v. 1.* Christus passus est in carne. & *Rom. 9. v. 5.* Christus est ex Patribus *κατὰ σάρκα.* Et pertinet huc canon Concilii Chalcedonens. *utraque natura agit quod suum est, sed cum perpetua communicatione alterius.* Et tantum de primo genere.

§. XX.

§ (45) §
§. XX.

Secundum genus est communicatio Majestatis divina, qua humanae naturae in ὑποστάσει τῆς λόγῃ subsistenti, ac suas proprietates naturales retinenti, propter unionem personalem Divinitatis axiomata realiter sunt communicata.

§. XXI.

Subjectum igitur cui communicatio facta, est sola humana natura, de qua praedicantur idiomata divina, non solum in concreto, vide *Matth. 26. v. 64.* ubi Filius hominis sessurus dicitur ad dextram virtutis, sed etiam in abstracto, vide *Job. VI. v. 51.* ubi ipse Christus de carne sua dicit, quod eam habeat virtutem, ut si quis de ea ediderit, vivat in aeternum. ex quo ipso sequitur, carnem Christi esse vivificam.

§. XXII.

Qui autem ad hoc genus quoque referunt illas praedicationes, ubi propria divina praedicantur de concreto personae, ut ita subjecti loco stet nomen Jesus, Christus, Messias, illi personam secundum humanam naturam tantum considerant. Sic *Matth. 28. v. 18.* dicitur: Jesu esse datam omnem potestatem in caelo & in terra, ubi nomen Jesus est nomen personae, quae h. l. non consideratur secundum utramque naturam, nam secundum divinam nihil ei dari potuit, cum omnia ab aeterno jam possedit, ergo secundum humanam naturam tantum. Hinc in ejusmodi praedicationibus adhiberi solent particulae restrictivae, ut v. g. Christus secundum humanam naturam est omniscius, Jesu secundum humanam naturam data est omnis potestas in Caelo & in Terra.

Prædicati autem loco in hoc genere stant idiomata divina, quæ de H. Christi N. prædicantur concretivè, nunquam autem abstractivè, non enim dico: humana Christi natura est omnipotentia, omniscientia, sed humana Christi natura est omnipotens, omniscia.

§. XXIV.

Quod vero idiomata divina verè & realiter humanæ Christi naturæ sint communicata, adeoque rectè de ea prædicentur, illud Scriptura S. probat (1) in genere, (2) in specie.

§. XXV.

In genere quidem, quando *Col. 2. v. 9.* dicit: in Christo habitare totam plenitudinem divinitatis *σωματικῶς*. ubi per plenitudinem divinitatis nihil aliud intelligit, quam totam essentiam divinam, hinc ita argumentamur: In quo habitat tota essentia divina, ei insunt omnia idiomata divina, quia idiomata divina ab essentia divina realiter non differunt. In humana autem natura Christi habitat tota essentia DEI, Ergo humanæ Christi naturæ insunt omnia idiomata divina. Minorem probamus h. m. si essentia DEI habitat in Christo; quod asserit Paulus l. c. aut habitat in divina, aut in humana ejus natura. Atqui non potest dici quod habitet in divina natura, alias enim idem habitaret in se ipso, Ergo habitabit in humana natura.

§. XXVI.

Idem etiam Scriptura S. probat in specie, quando Christo secundum humanam naturam tribuit. (1) Omnipotentiam, hinc ipse Filius DEI de se dicit: data est mihi omnis potestas in Cælo & in Terra *Matth. 28. v. 18.*
qua

qua phrasi *αυτοκρατορικην* & ipsissimam infinitam omnipotentiam DEI alias Scriptura S. notare solet, hinc alibi dicitur potestas æterna *Dan. 7. v. 14. ἐξουσία πάσης σαρκὸς* potestas omnis carnis *Job. 17. v. 2.* Hæc potestas autem, sicut Filio DEI data est in tempore, ita non secundum Deitatem, secundum quam eam ab æterno jam habuit, sed secundum humanitatem ei data est. videatur *Dan. 7. v. 13. 14.* ex quo loco B. Geierus in aureo suo commentario in Daniele ita argumentatur: *secundum quam naturam adductus hic cernitur Messias, secundum eam etiam naturam accepit Majestatem divinam: jam secundum divinam est in Patre, & Pater in ipso Job. 14. v. 10. secundum humanitatem vero adductus cernitur, quapropter etiam secundum hanc accepit divinam Majestatem.* Hic excipiunt quidem Adversarii: aliud esse *ἐξουσίαν*, potestatem habere, & aliud, habere *δύναμιν* potentiam, Principem enim sæpe habere potestatem depellendi hostes, sed non statim potentiam, & sic etiam dici Christo datam esse *ἐξουσίαν* potestatem, non vero *δύναμιν* potentiam Resp. si *ἐξουσία* nudam potestatem sine potentia denotaret, sequeretur Apostolos majorem habuisse potestatem quam Christus ipse, nam de illis dicitur *Luc. 9. v. 1.* quod acceperint *δύναμιν καὶ ἐξουσίαν* & *Luc. 4. v. 36.* expressè assignatur Christo *ἐξουσία* & *δύναμις* imo *Apoc. 5. v. 12.* hæc *ἐξουσία* per *δύναμιν* & *ἰσὺν* explicatur.

§. XXVII.

(2) Christo homini etiam tribuit omniscientiam. Sic *Esaias cap. 11. v. 2.* de eo dicit: requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus Sapientiæ & Intellectus, Spiritus Consilii & Scientiæ. Quæ Scientia verè infinita est, ut ex *Job. 3. v. 34.* patet, ubi Christus testatur se

sc.

sc. secundum humanam naturam Spiritum hunc à Patre suo cœlesti non ad mensuram, sed cum omni redundantia accepisse. Hinc etiam Scriptura testatur, quod absens viderit Nathanaelem sub ficu sedentem *Job. 1. v. 48.* quod perspexerit fidem Paralytici & Bajulorum *Matth. 9. v. 2.* quod absens cognoverit Lazarum mortuum esse *Job. 11. v. 11.* & quæ alia infinitæ omniscientiæ humanæ Christi naturæ communicatæ argumenta sunt.

§. XXVIII.

(3) Adscribit Christo homini omnipræsentiam, quod patet ex *Matth. 28. v. 20.* ubi ipse Christus dicit ad Discipulos: Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi, ubi Discipulis suis promittit præsentiam suam non secundum divinam naturam tantum, post *ἑνσώματι* enim λόγῳ, ne ad momentum quidem sine humana natura existit, sed etiam secundum humanam suam naturam. Discipuli enim non contristabantur propter subtractionem præsentia Christi secundum Divinitatem, sed propter subtractionem præsentia humanæ naturæ visibilem, hinc Christus eos solatur, se totum, h. e. secundum utramque naturam ipsis usque ad consummationem seculi adfuturum. Hinc etiam *Ephef. 1. v. 23.* dicitur omnia in omnibus adimplere. & *cap. 4. v. 10.* super omnes cœlos ascendisse, ut impleret omnia.

§. XXIX.

(4) Cultum adorationis soli DEO debitum, qui in V. T. jam erat prædictus *Psal. 97. v. 7.* adorete eum, omnes Angeli DEI, id quod Autor Epistolæ ad Hebræos ad Christum accommodat *cap. 1. v. 6.* & *Pbilipp. 2. v. 9.* dicit Apostolus: DEUS dedit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu flectatur omne genu cœle-

coelestium, terrestrium & inferorum. Idem etiam confirmant exempla sanctorum, qui Christum hominem religiosè adorarunt, ut Discipuli Christi *Matth. 14. v. 33.* Mulier Cananæa *Matth. 15. v. 22. & 25.* duo cæci *cap. 20. v. 30.* leprosus *Luc. 17. v. 15.* imò ipsi Angeli & Sancti in Cælo *Apoc. 5. v. 8.* Hinc eleganter hac de re scribit Augustinus Serm. 58. de verbis Domini: *Dominicam carnem, imò perfectam in Christo humanitatem ideo adoro, quod à divinitate suscepta & Deitati unita est, ut non alium & alium, sed unum eundemque DEUM & Hominem Filium DEI esse consteat.*

§. XXX.

(5) Potestatem iudicium faciendi. Sic ipse Christus *Job. 5. v. 27.* dicit: Pater dedit Filio potestatem iudicium faciendi, quia Filius hominis est. vide *Act. 17. v. 31.* (6) Potestatem remittendi peccata. *Matth. 9. v. 6. Marc. 2. v. 11.* (7) Virtutem vivificandi *Job. 6. v. 51. 53. 54.* Quæ omnia idiomata esse verè divina ac infinita, quis est qui non intelligat.

§. XXXI.

Non autem tantum hæc, quæ nunc commemoravimus idiomata divina, sed & omnia alia, sub quocunque etiam nomine à nobis concipiuntur, humana naturæ Christi sunt communicata. Nam communicatâ essentia divinâ, quod supra probavimus, communicatâ etiam esse oportet omnia ejus idiomata, utpote quæ ab essentia divina realiter non differunt, sed nostro saltem concipiendi modo.

§. XXXII.

Interim tamen non omnia de humana Christi natura possunt immediatè prædicari, ratio est: quia idio-

G

mata

mata divina humanæ Christi naturæ mediatè tantum
 conveniunt, nempe mediante divina natura, non autem
 omnia, quæ alicui mediatè insunt, etiam statim de eo
 possunt prædicari, cum sæpè repugnantia quædam ob-
 stet, quo minus unum de altero prædicetur. Exemplo
 esse potest ferrum ignitum, tali enim ferro ignis com-
 municat calorem & levitatem, ut mediante calore ferro
 insit levitas, nec tamen de ea prædicari potest, non
 enim rectè dico ferrum est leve. Sic etiam homini in-
 est anima, & omnia quæ animæ insunt, mediatè etiam
 conveniunt homini, non tamen omnia animæ idiomata
 possunt de homine prædicari, non enim dicimus: homo
 est immaterialis, immortalis, Spiritus &c. rectè tamen:
 homo est intelligens, est rationalis, quæ æquè animæ
 conveniunt uti ante commemorata, nec tamen illa pa-
 rapiter uti hæc de homine prædicantur, cum inter illa
 repugnantia quædam intercedat, inter hæc verò mini-
 mè.

§. XXXIII.

Idem iudicium esto de idiomatibus divinis, quædam
 enim illorum humanæ Christi naturæ in prædicando repu-
 gnant, quædam autem ei non repugnant. Quæ humanæ
 Christi naturæ non repugnant, illa etiam de ea immediatè
 possunt prædicari, ut sunt omnipotentia, omniscientia, &
 cætera paulò ante commemorata idiomata divina, ut
 rectè dicam: Humana Christi Natura est omniscia, est
 omnipotens. Quæ autem respectu humanæ naturæ re-
 pugnantiam quandam dicunt, illa de humana Christi na-
 tura non possunt immediatè prædicari, qualia sunt infi-
 nitas, æternitas &c. repugnat enim ut finitum, quale
 est natura Christi humana, simul sit infinitum, & illud,
 quod

quod in tempore coepit, uti humana Christi natura sit æternum quid & careat initio. Ex quo patet, dari quædam idiomata divina, quæ non possint de humana Christi natura immediatè prædicari, utut revera ei sint communicata. Ita multa competunt in humanis, quæ ob repugnantiam alterius prædicati non prædicantur. Unde ceu ἀβέβητα rectè quiescunt, ut probè notat *B. Martin. d. l. n. 22. & seq.*

§. XXXIV.

Possunt tamen idiomata hæc, licet aliàs humanæ naturæ Christi repugnent, de ea prædicari mediatè, mediante scilicet alio idiomate divino, sic rectè dicimus humana Christi natura est omnipotens omnipotentia æternâ, humana Christi natura est omniscia, infinita omniscientia Dei &c.

§. XXXV.

Et hinc patet quid respondendum sit Adversariis ad Syllogismum hunc cornutum: aut omnia idiomata divina humanæ Christi naturæ sunt communicata, aut quædam, aut nulla. Sed non omnia; quia infinitas, æternitas, immensitas &c. non possunt dici communicata, nisi ab eo, qui essentiam humanæ naturæ velit evertere, nec quædam, quia attributa divina quoad rem nec inter se, nec ab essentia divina differunt, unde communicato uno, necessum esse communicari & reliqua, Ergo inferunt, nulla idiomata divina humanæ Christi naturæ sunt communicata. Sed respondemus ad Majorem limitando: communicata ad ἰσῆσιν, & ἁπλοῦσιν, aded prædicationem. Sic ad Minorem, nec enim quæ revera competunt, mox & invicem prædicari possunt, quod non dicimus. Hinc Minorem eam negamus, nam omnia omnino

idiomata divina humanæ Christi naturæ ob unionem personalem sunt communicata, licet non omnia, ut æternitas, immensitas &c. de ea immediatè possint prædicari. Videatur dictus D. Martini, & dein. uti lib. de Communic. Idiomatum. *B. Mus. in LL. Theol. th. 21. seq.*

§. XXXVI.

Ut verò de modo habendi idiomata divina adhuc quædam adjiciamus, supra §. 32. jam diximus: illa humanæ Christi naturæ competere non nisi mediatè, mediante sc. divina natura. Eadem ergo numero idiomata divina, quæ λόγῳ insunt, etiam humanæ ejus naturæ competunt, hoc tamen discrimine: quod in divina Christi natura sint essentialiter & per æternam generationem, in humana autem personaliter, communicativè & per unionis gratiam, salvis interim manentibus naturis earumque propriis.

§. XXXVII.

Non igitur hæc idiomatum divinorum communicatio introducit naturarum divinæ & humanæ exæquationem, quæ enim sunt idiomata & attributa divina, manent etiam divinæ naturæ idiomata, in unitate tamen personæ possidet etiam illa revera humana natura. Declarari hoc potest aliquo modo simili è natura petito. Nigredini, ut qualitati per se non competit divisibilitas, sed est proprium quantitatis, quando vero illa unitur tabulæ, & hæc in partes secatur, tunc ipsa nigredo in se indivisibilis, divisibilitatis mediante quantitate Tabulæ fit particeps. hic divisibilitas manet quidem quantitatis proprietas, communicatur tamen propter unionem, quam tabula & nigredo habent, etiam qualitati; ita, ut
tamen

¶ (33) ¶
tamen nigredo per se non sit divisibilis, sed per unionem tantum cum tabula, quæ quanta.

§. XXXVIII.

Ut ita fundamentum hujus communicationis sit Unio Hypostatice, quia enim humana Christi natura cum divina personaliter est unita, ejusque, & ὑπόστασεως ejus realiter facta est particeps, ideo etiam divinæ Majestatis verè & realiter particeps facta est.

§. XXXIX.

Tertium communicationis idiomatum genus est, κοινοποίησις, quando utraque natura in Christo ad commune quoddam ἀποτέλεσμα seu opus mediatorium concurrat. Ac Principium ἐνεργῶν seu Quod, nempe Persona, ἐνεργητικόν, seu Quo, Natura, qua operatio terminatur, ἐνέργεια, seu facultas, & ἐνέργημα, seu terminus operationis, demonstrant communicandi fundamentum ac modum, ut rectè procedat prædicatio apotelesmatis tributi.

§. XL.

Subjectum autem in hoc genere semper est Persona, quæ modo à natura divina denominatur, e. g. DEUS, Filius DEI, vel ab humana natura, ut Homo, Filius hominis, vel ab utraque natura e. g. Christus, Immanuel, Jesus.

§. XLI.

Prædicatum autem sunt non tantum nomina Officiorum, quæ Christo competunt secundum utramque naturam, ut esse Mediatorem, Sacerdotem, Regem &c. sed & ἀποτελέσματα, seu opera officii mediatorii, quæ ad utramque naturam pertinent, qualia sunt v. g. acquirere ecclesiam suo sanguine, conterere caput serpentis

tis, salvare animas hominum, & alia, nec non miraculosa actiones, quibus circumiit & sanavit omnes oppressos à Diabolo *Act. 10. v. 38.*

§. XLII.

Hic tamen, monente Scholâ Theologicâ sincerâ, & cum hac B. Musæo in sapius citatis LL. Theol. probè distinguendum est, inter opéra Officii mediatorii, & inter Proprietates humanæ naturæ, sic e. g. mori & pati absolutè loquendo, sunt propria humana naturæ, hinc quando de concreto divinæ naturæ prædicantur, pertinent hæ prædicationes ad primum genus communicationis idiomatum, non vero ad tertium: contra verò mori pro peccatis generis humani, est ἀποτέλεσμα, & pertinet ad tertium genus, quælibet enim natura hic facit, quod suum est, humana sc. moriendo & patiendo, divina autem passioni ac morti infinitum valorem superaddendo, ut mors sit sufficiens ἄλτρον pro peccatis totius generis humani.

§. XLIII.

Utraque igitur natura ad commune aliquod ἀποτέλεσμα concurrir, ita tamen, ut unaquæque suas proprias habeat & retineat ἐνεργείας seu operationes. Hoc Damascenus Libr. 3. O. F. cap. 9. simili quodam à ferro ignito desumpto illustrat. Sicut enim in illo servantur duæ naturæ ignis & ferri, ita etiam duæ operationes, incidere & urere, quæ tamen ita arctissimo nexu inter se copulatæ cohærent, & communionem inter se habent unitissimam, ut nec ustulatio sine incisione, nec incisio sine ustulatione fiat. Ad eundem ferè modum comparatum cum natura divina & humana, sicuti enim post unionem manent realiter distinctæ, ita etiam earundem ope-

operationes, inter quas tamen talis est communio, ut neque divina sine humana, nec humana sine divina in operibus mediatoris quicquam agat.

§. XLIV.

Patet hinc impietas Stankari, cum universo Jesuitarum choro, qui Christum secundum humanam tantum naturam nostrum faciunt Mediatorem, & hoc ipso fontes vivarum consolationum occludunt. Quorum sententia ex hactenus dictis facile potest refutari. Videatur *Gal. 4. v. 4. 1. Job. 1. v. 7. 1. Job. 3. v. 8. Rom. 5. v. 8.* quibus in locis disertè probatur, Christum Mediatorem nostrum esse etiam secundum divinam naturam. Nec minus absurda fuit Andreæ Osiandri sententia, qui docuit Christum esse Mediatorem nostrum secundum divinam naturam tantum. Sed & hæc sententia ex modò allatis facilè refutatur, & pari facilitate qua affertur, rejicitur. Vide *Luc. 9. v. 56. & 1. Tim. 2. v. 5.* quæ loca probant quod Christus etiam secundum humanam naturam noster Mediator sit.

§. XLV.

Ad hoc igitur Genus pertinent (1) omnia ea, quæ ad officium Mediatoris spectant e. g. *1. Job. 3. v. 8.* ad hoc apparuit Filius DEI ut dissolvat opera Diaboli, ubi dissolvere opera diaboli est opus officii mediatorii, in quo Christus agit secundum utramque naturam ut Deus & homo: Item *Jerem. 33. v. 16.* ubi dicitur: Jehova justitia nostra. Christus autem non est justitia nostra secundum divinam naturam tantum, neque secundum humanam naturam tantum, sed secundum utramque naturam.

§. XLVI.

Pertinent, etiam ad hoc genus (2) omnia miracula, quia etiam in iisdem perficiendis Christus non secundum solam divinam, neque secundum humanam naturam tantum, sed secundum utramque naturam operatus est. De divina ejus natura nullum est dubium, sic enim Nicodemus ad Christum ait: nemo potest hæc miracula, quæ tu facis, facere, nisi DEUS cum eo *Job. 3. v. 2.* De humana quoque natura id ipsum constat, quia Christus, quoties tale aliquod miraculum edidit, non immediatè, sed per humanam naturam membrisque externis operatus est, ut passim ex Scriptura S. constat. Neque tamen humana natura ad hæc opera concurrat ut *ἄλογον* quoddam instrumentum, sed ut *ἄλογον*, est enim caro Christi non nudi hominis caro, sed caro deificata, per quam, in qua, & cum qua Filio Dei vim suam divinam exferere placuit.

Et tantum de Persona Jesu Christi *θεανθρώπου*. Cui sit Laus, Honor & Gloria in Seculorum Secula.

F I N I S.

ED - Beg 2002

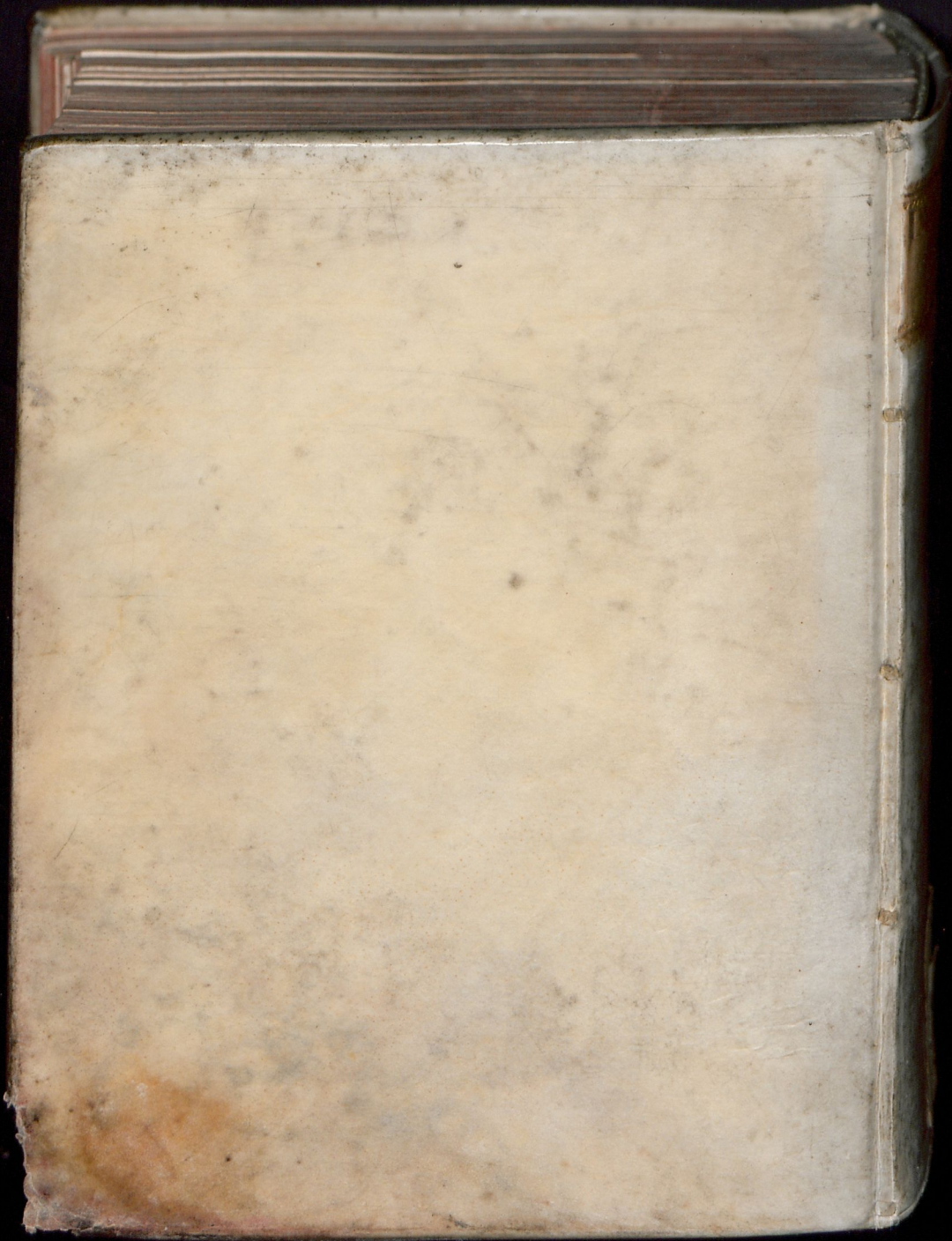
01 A 6739

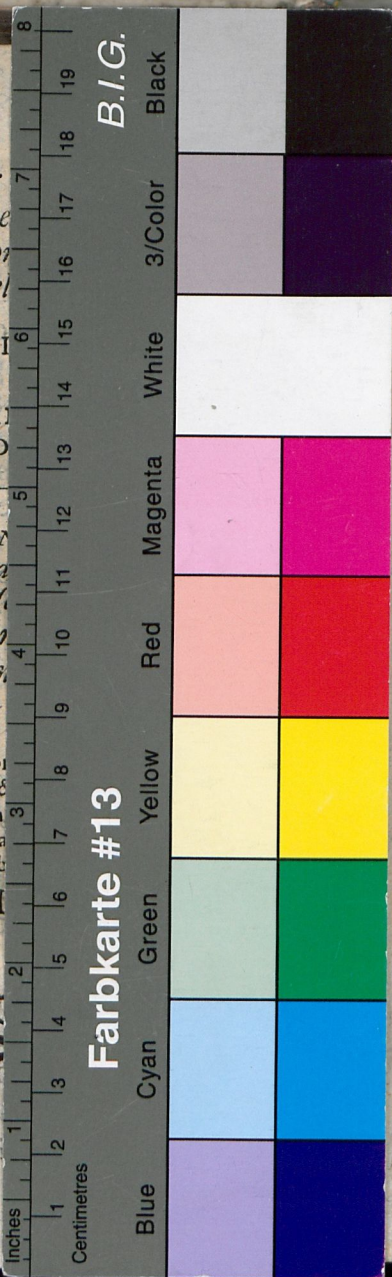
Sb.

Do

Reha ✓

41
Juli

m. 8
2. D. B. V.
DISSERTATIO THEOLOGICA

DE
JESU CHRISTO
ΘΕΑΝΘΡΩΠΩ

SISTENS
DUAS IN CHRISTO NATURAS PERSONALITER
UNITAS, EARUMQUE PROPRIETATES

QVAM
IN ILLUSTRIS AD SALAM ACADEMIA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO JUVENTUTIS PRINCIPE
DOMINO
VVILHELMO HENRICO

DUCE SAXONIAE, JULIACI, CLIVIAE AC MONTIUM,
ANGARIAE ET WESTPHALIAE, &c. &c.

SUB PRÆSIDIO

SUMME REVERENDI

DN. PHILIPPI MÜLLERI,

DOCTORIS THEOLOGI,
DUCAL. SAXON. CONSILIARII ECCLESIASTICI, AD B. VIRG. MAGDEB.
PRÆPOSITI ET PRÆLATI, FACULT. THEOL. PROF. PUBL. p. t. DECANI,
ET ACADEMIAE SENIORIS MAXIME VENERABILIS.

Domini Patroni ac Praeceptoris sui filiali obsequii cultu semper prosequendi,

In Auditorio Theologico

publica disquisitioni submitte

JOHANNES GEORGIUS REINESIUS,

Magdeb. Saxo.

AUTOR ET RESPONDENS

Ad d. April. MDCCIV.

JENÆ, LITERIS WERTHERIANIS.